

เอกสารข่าวสาร งานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๒๗ ประจำเดือนมีนาคม ๒๕๕๖

การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย :
ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา

- การวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัติ
- สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดนวัตกรรมใหม่ของการเมืองไทย

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวสารสนเทศวิจัยและพัฒนา
Research and Development Newsletter
ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๒๗
ประจำเดือน มีนาคม ๒๕๕๖

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร
ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้
ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท
กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗ - ๘
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๒

ที่ปรึกษา

นายจร พันธ์เป็รื่อง
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นางพรพิศ เพชรเจริญ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม
วิทยาการเชี่ยวชาญ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายจันทมร สีหาบุญลี

ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางสีวาพร	สุขเอียด (ฝ่ายบทความ)
นางสาววิมลลักษณ์	ศานติธรรม (ฝ่ายวิจัย)
นางสาวอัญชลี	จวงจันทร์ (ฝ่ายวิชาการ)

กองบรรณาธิการ

นางสาวนารีลักษณ์	ศิริวรรณ
นายฐากร	จุลินทร
นายสิฐสร	กระแสรุสนทร
นางสาวปิยะวรรณ	ปานโต
นางสาวปรียวรรณ	สุวรรณสุนย์

ผู้จัดพิมพ์

นางสาวธัญธิดา	หาเรือนศรี
นางณัฐชานันท์	หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภักดิ์กัญญา	มากทองไทร
นางสาวนวลละออง	พรแก้ว

บทบรรณาธิการ

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับประจำเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ ยังคงนำเสนอเนื้อหาของข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับผลงานการวิจัยและพัฒนา ในหัวข้อเรื่อง **การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา** วิจัยโดย บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ ผลการวิจัยจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาความซื่อตรงที่สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลในทุกสาขาอาชีพ โดยแผนความซื่อตรงแห่งชาติที่ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๙ ประการ ซึ่งมุ่งเน้นที่การปลูกจิตสำนึกของประชาชนและนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงด้วยการสร้างเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ เรื่อง **นโยบายการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมของประเทศฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย: แบบอย่างและบทเรียนสำหรับประเทศไทย** วิจัยโดย ดลยา เทียนทอง และคณะ ข้อมูลจากการวิจัยในเรื่องนี้สามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบสำคัญในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาและสมุนไพรของไทย ในหัวข้อเรื่อง **ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย** วิจัยโดย ภทรพรยุทธภรณ์พินิจ และคณะทั้งสองเรื่องเป็นการนำเสนอแนวคิดและข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติของไทยให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับบริบทของสังคมและประเทศชาติในขณะนั้นได้

ในคอลัมน์บทความที่น่าสนใจ เป็นการนำเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนารัฐสภาในหัวข้อเรื่อง **สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดนวัตกรรมใหม่ของการเมืองไทย และการวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัติ** คอลัมน์รอบโลกวิจัยนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจในการรักษาโรคมะเร็งแพ้ ส่วนคอลัมน์รอบรู้นอกสภาเป็นเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของกองทัพบกในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้ทราบว่ากองทัพบกมีแนวทางหรือแผนการอย่างไรในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่กำลังจะมาถึงนี้ พบปะนักวิจัยฉบับประจำเดือนได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกะภักขจรอาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวกับการวิจัยไว้อย่างน่าสนใจ

สารบัญ

หน้า

งานวิจัยและพัฒนา

- เรื่อง การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในสังคมไทย : ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา
โดย บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ
เรียบเรียงโดย วิมลรักษ์ ศานติธรรม ๑
- เรื่อง นโยบายการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมของประเทศฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย :
แบบอย่างและบทเรียนสำหรับประเทศไทย
โดย ดลยา เทียนทอง และคณะ ๑๐
เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต
- เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย
โดย ภัทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ และคณะ ๑๔
เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์

บทความที่น่าสนใจ

- เรื่อง การวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัติ
จันทร สีหาบุญลี ๑๙
- เรื่อง สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด นวัตกรรมใหม่ของการเมืองไทย
ฐาภกร จุลินทร ๓๖

รอบโลกวิจัย

- แนวทางใหม่ในการรักษาโรคภูมิแพ้ และโรคของคนแพ้อากาศ
นารีสลักษณ์ ศิริวรรณ ๔๗

รอบรู้นอกสภา

- บทบาทของกองทัพในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘
ปรียวรรณ สุวรรณสุนัย ๕๑

พบปะนักวิจัย

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร ๕๗
สิฐุสร กระแสร์สุนทร

ปิดท้ายวิจัย

- วันสตรีสากล ๖๒
วิมลรักษ์ ศานติธรรม

การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย : ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา

วิจัยโดย...บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ

เรียบเรียงโดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม

สถาบันพระปกเกล้า ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา เพื่อดำเนินโครงการ “การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย : ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์และความบกพร่องของความซื่อตรงของสังคมไทย เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์จริง ตลอดจนจัดทำตัวชี้วัดและแผนความซื่อตรงแห่งชาติ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้น้อมนำ “หลักราชการ” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และพระบรมราโชวาทเพื่อปลูกฝังความซื่อตรง ซื่อสัตย์ คุณธรรม จริยธรรม ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ รวมถึงแนวทางการเสริมสร้างความซื่อตรงแห่งชาติมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อการนี้เป็นประเทศแรกมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

โครงการนี้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๕ รวม ๑๖ เดือน โดยใช้การสำรวจวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ร่วมกับการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๗ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) ตัวแทนข้าราชการ ๒) ตัวแทนนักการเมือง/อดีตนักการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ๓) ตัวแทนสื่อมวลชน ๔) ตัวแทนเยาวชน ๕) ตัวแทนผู้นำชุมชน ๖) ตัวแทนนักธุรกิจ และ ๗) ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน ๕ ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล จัดทำตัวชี้วัด ความซื่อตรง และแผนความซื่อตรงแห่งชาติ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและความบกพร่องของความเชื่อตรงในสังคมไทย
๒. เพื่อศึกษาและจัดทำตัวชี้วัดความเชื่อตรงในสังคมไทย
๓. เพื่อเสนอแนวทางเสริมสร้างความเชื่อตรงในสังคมไทย

วิธีการศึกษาวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้หลายเทคนิควิธีร่วมกัน ประกอบด้วย ๑) การศึกษาเอกสาร ๒) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนาแบบมีส่วนร่วม (Focus Conversation Technique) โดยมีนักวิจัยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกการประชุม ร่วมกับเทคนิคการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Workshop) ๓) การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ๔) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการประชุมแบบสภากาแฟ (World cafe) ๕) การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านเว็บไซต์ และ ๖) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะประเด็นความเชื่อตรงเท่านั้น
๒. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ศึกษาเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย ๗ กลุ่มที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ๑) ตัวแทนข้าราชการ ๒) ตัวแทนนักการเมือง/อดีตนักการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ๓) ตัวแทนสื่อมวลชน ๔) ตัวแทนเยาวชน ๕) ตัวแทนผู้นำชุมชน ๖) ตัวแทนนักธุรกิจ และ ๗) ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัย

๑. ความหมายของความเชื่อตรง “ความเชื่อตรง” หมายถึง ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไร้เล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง การกระทำที่ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ประพฤติปฏิบัติตนสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลังการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

“เชื่อตรง” ตรงกับทศพิธราชธรรมข้อ “อาชวะ” คือ ซื่อสัตย์ ทรงสัตย์ ไร้มารยาท ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวง และ “อวิโรธนะ” คือ ความไม่คลาดธรรม ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่เอินเอียงหวั่นไหว

๒. ประเภทของความเชื่อตรง แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ๑) ความเชื่อตรงต่อตนเอง ๒) ความเชื่อตรงต่อผู้อื่น เช่น เชื่อตรงต่อครอบครัว หน่วยงาน ชุมชน สังคม รวมไปถึงความเชื่อตรงต่อสถาบันหลัก อันได้แก่ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ๓) ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ ๔) ความเชื่อตรงต่อวิชาชีพ

นอกจากนี้ ในเชิงคุณลักษณะของความเชื่อตรง สามารถแบ่งประเภทของความเชื่อตรงออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) ความเชื่อตรงในเชิงการกระทำหรือการปฏิบัติ คือ การประพฤติปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ประพฤติตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ยึดมั่นในความถูกต้องและชอบธรรม มีจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ กติกาทางสังคม รู้จักหน้าที่พลเมือง มีสำนึก พุดจริงทำจริง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล และ ๒) ความเชื่อตรงในเชิงจิตใจ คือ มโนสุจริต มีจิตใจ

ที่สุจริต สำนึกดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ความถูกต้องชอบธรรม ความยุติธรรม เที่ยงธรรมจริงใจ ไม่คดโกง มีความเสมอภาค เท่าเทียมตรงไปตรงมา ไม่เอินเอียง ยึดมั่นในความดี ความถูกต้องชอบธรรม ไม่เบี่ยงเบนจากความจริง โปร่งใส สำนึกรับผิดชอบ มีศัพิตราชนธรรม

๓. ข้อบกพร่องด้วยความซื่อตรงในสังคมไทย

๑) ด้านระบบและกระบวนการ พบว่าขาดการบูรณาการระบบ กระบวนการ กลไกและเครื่องมือ กฎหมาย จารีตประเพณี หลักธรรมทางศาสนา จรรยาบรรณ ฯลฯ ระบบการศึกษาไม่เอื้ออำนวยในการพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ขาดระบบและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อตรงที่มีประสิทธิภาพ ขาดการถอดบทเรียนคนต้นแบบหรือองค์กรต้นแบบเพื่อขยายผลในวงกว้าง โครงสร้างของระบบราชการที่ไม่เอื้ออำนวย และขาดการบูรณาการ ระบบป้องกันและปราบปรามทุจริตไม่เข้มแข็ง ระบบการเมืองที่ขาดความซื่อตรง ขาดบุคลากรที่มีศักยภาพในการถ่ายทอดหรืออบรมขัดเกลา สังคมไม่ให้คุณค่ากับ “ความซื่อตรง” ขาด “ระบบและกระบวนการยกย่องเชิดชูดูแล” และการลงโทษอย่างจริงจัง

๒) ด้านปัจเจกบุคคล ไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย ขาดความรู้ ขาดการปลูกฝังกล่อมเกลาทางจิตใจ ทศนคติไม่สอดคล้องกับการสร้างความซื่อสัตย์ ไม่เคารพกติกาสังคม

๓) ด้านผู้นำ ขาดแบบอย่างหรือต้นแบบที่ดี บริหารงานไม่ซื่อตรง การผูกขาดอำนาจ และมีอำนาจดุลพินิจ โดยปราศจากการตรวจสอบและความพร้อมรับผิดชอบ ขาดความตระหนักและยับยั้งในสิ่งที่ถูกต้อง ขาดการยกย่องคนดี

๔) ด้านสถาบันครอบครัว ขาดแบบอย่างที่ดี ขาดการกล่อมเกลาที่ดี

๕) ด้านสถาบันการศึกษา ขาดแบบอย่างที่ดี ระบบการสอนที่ไม่เน้นการสร้างความรู้ความซื่อตรง รูปแบบวิธีการอบรมสั่งสอนขัดเกลาหรือปลูกฝัง ไม่เหมาะสม

๖) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ไม่ทำหน้าที่ขัดเกลาสังคม วัฒนธรรมไม่เอื้อ เช่น ระบบอุปถัมภ์ ขาดผู้สอนที่ดั่งมาเป็นแบบอย่าง

๗) ด้านหน่วยงานของรัฐ ขาดต้นแบบ ขาดการตรวจสอบ กฎหมายไม่มีประสิทธิผล

๘) ด้านสื่อมวลชน ไม่เน้นการยกย่องคนดี และตีแผ่ความไม่ดี คนไม่ดี มุ่งตอบสนองต่อธุรกิจและการเมือง ขาดการสื่อสารกับสังคมเพื่อให้การเรียนรู้ในคุณธรรมความซื่อตรง

๙) ด้านภาคธุรกิจเอกชน ไม่ได้เข้าร่วมการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคม

๑๐) ด้านวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพขาดความเข้มแข็งในการควบคุมกำกับดูแลสมาชิก

๔. แนวทางเสริมสร้างความซื่อตรง

๑) ด้านระบบและกระบวนการ ควรบูรณาการระบบ โครงสร้าง และกลไกทั้งหมดไปสู่ทิศทางเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรง โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน รณรงค์ให้มีการนำหลักความพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่ พัฒนาระบบการศึกษาและระบบการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม สร้างระบบและกระบวนการยกย่อง เชิดชู ดูแลคนซื่อตรง และการลงโทษผู้ที่ไม่ซื่อตรง มีแผนพัฒนาความซื่อตรงโดยมีหน่วยงานรับผิดชอบการประสานผลักดันการ

ปฏิบัติตามแผนพัฒนาความเชื่อตรง กระบวนการปลูกฝังกลุ่มเกลานในและนอกระบบ โดยใช้แบบอย่างที่ดีและ กิจกรรม โดยมีเครือข่ายความเชื่อตรงหรือกลุ่มคุณธรรมความเชื่อตรง พัฒนาปรับปรุงระบบกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม และบังคับใช้กฎหมายจริงจัง แนวทางการพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม ความเชื่อตรง เป้าหมายคือ ความสุขของสมาชิกในสังคม

๒) ด้านปัจเจกบุคคล เริ่มแก้ไขตนเอง ขยายสู่คนรอบข้างในครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ ปรับทัศนคติและจิตสำนึกโดยใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ปฏิบัติตามหลัก ความพอเพียงและแนวพระราชดำริ ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ กติกาสังคม ดึงพลังทางบวกมาใช้สร้าง ภูมิคุ้มกันเพื่อดำรงตนเป็นคนดี

๓) ด้านผู้นำ ผู้นำทุกระดับ โดยเฉพาะผู้นำประเทศควรเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในการดำรงชีวิต ส่วนตัว และการปฏิบัติหน้าที่การงาน ควบคุมกำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา หรือตักเตือนเมื่อพบว่ามีกรกระทำ ผิดหรือไม่ถูกต้อง ให้การยกย่องเชิดชูคนดีที่เชื่อตรง เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและสร้างแรงจูงใจในการทำดี สร้าง ระบบการตรวจสอบผู้นำด้วยกฎหมายทางสังคม ควบคู่กับกฎหมาย จารีตประเพณี และศีลธรรมจรรยา

๔) ด้านสถาบันครอบครัว ผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี อบรมสั่งสอนขัดเกลา พร้อมยกตัวอย่างและมี กิจกรรมร่วมในครอบครัว ปลูกฝังระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์เชื่อตรง โดยใช้หลักธรรมทาง ศาสนาการสร้างครอบครัวเข้มแข็งและครอบครัวอบอุ่น

๕) ด้านสถาบันการศึกษา ปฏิรูประบบการศึกษาและระบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนา “ความรู้คู่ คุณธรรม” โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา สร้างครุต้นแบบ หลักสูตรการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ และกิจกรรมเสริมสร้างความเชื่อตรง ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และยึดประโยชน์สาธารณะ ยกระดับกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติตามกรอบคุณธรรม ความซื่อสัตย์เชื่อตรง กฎหมาย กฎเกณฑ์ กติกา มารยาทของสังคม

๖) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม เพิ่มบทบาทสถาบัน ศาสนาในการพัฒนาจิตใจด้วยหลักธรรม ทางศาสนา เพื่อปลูกฝังกลุ่มเกลานจิตใจ และมีการปฏิบัติตามในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเรียนรู้และนำกรอบ วัฒนธรรมอันดีมาใช้ ประสานและเชื่อมโยงการทำงานกับครอบครัวและสถาบันการศึกษา

๗) หน่วยงานของรัฐ รัฐบาลเป็นเจ้าภาพการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความเชื่อตรงโดยผ่าน นโยบายสาธารณะ ผลักดันวาระแห่งชาติและประชาชน รมรณรงค์ส่งเสริมความเชื่อตรงในทุกภาคส่วน เริ่มโดย หน่วยงานของรัฐและขยายผลสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาสังคม และสื่อมวลชน ค้นหา องค์กรต้นแบบและบุคคลต้นแบบ บูรณาการและพัฒนาศักยภาพองค์กรตรวจสอบ

๘) สื่อมวลชน ปฏิรูปลือให้เป็นสื่อสร้างสรรค์ทำหน้าที่สื่อสารกับสาธารณะเพื่อการสร้างสังคม คุณธรรมความเชื่อตรง มุ่งเน้นนำเสนอข้อมูลความรู้ และการยกย่องเชิดชูคนดีที่เชื่อตรงสื่อทุกประเภททุกระดับ รมรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกความเชื่อตรงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเรียนรู้ต่อสังคม ทำหน้าที่สื่อสารกับสังคมโดย ปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด

๙) ภาคธุรกิจเอกชน ดำเนินธุรกิจตามหลักบรรษัทภิบาล ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมเข้า มาร่วมสนับสนุนเพื่อการเสริมสร้างความเชื่อตรงในสังคม

๑๐) องค์กรวิชาชีพ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

๑๑) ภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมเสริมสร้างสังคมแห่งความซื่อตรง

๕. ยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดความซื่อตรง

สรุปวิสัยทัศน์ของประเทศไว้ว่า “เราจะก้าวไปสู่การเป็นสังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อตรง อยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาคส่วนของสังคม สามารถตรวจสอบได้ ประชาชนมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึก ค่านิยมที่มีมาตรฐานความซื่อตรงสูง ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในภูมิภาคเอเชียและระดับโลก”

โดยแผนความซื่อตรงแห่งชาติที่จัดทำขึ้น ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๙ ประการ ซึ่งมุ่งเน้นที่การปลูกจิตสำนึกของประชาชน ให้ความรู้ที่ถูกต้องเรื่องความซื่อตรง จัดทำแผน และนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริง ทั้งนี้ต้องมีการสร้างเครือข่าย ในการดำเนินงาน และมีการติดตามประเมินผล โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีวัตถุประสงค์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพของคนในสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีจิตสำนึกและค่านิยมแห่งความซื่อตรง และเพื่อสร้างความตระหนักรู้ มีความเข้าใจและยึดถือปฏิบัติในเรื่องความซื่อตรงอยู่ในตนเอง รวมถึงรักษาและฟื้นฟูค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเสริมสร้างความซื่อตรงในสถาบันการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่า และมีค่านิยมความซื่อตรงในตนเอง และมีความตระหนักและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทในการบ่มเพาะ ชัดเจนความประพฤติอันดีงาม และความซื่อตรงให้แก่สมาชิกในครอบครัว และเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศาสนาแต่ละศาสนาสามารถเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นแนวทางของคนในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันการเมืองการปกครอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันการเมืองการปกครองได้รับความเชื่อถือจากสังคม และให้สถาบันการเมืองการปกครองมีบทบาทนำ ในการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การเสริมสร้างความซื่อตรงในภาคธุรกิจเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชันระหว่างภาคราชการกับภาคธุรกิจเอกชน และเปิดโอกาสให้องค์กรภาคธุรกิจเอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การเสริมสร้างจริยธรรมของสถาบันสื่อสารมวลชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันสื่อสารมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งในการสร้างค่านิยม สร้างกระแส และกระตุ้นสังคมเรื่อง ความซื่อตรง

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การบริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความซื่อตรงให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ๒) เพื่อให้มีกฎหมายที่ทันสมัย สอดคล้องและเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ๓) เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การเพิ่มบทบาทภาคีเครือข่ายและพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาครัฐภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชนได้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความซื่อตรง

๖. ตัวชี้วัดความซื่อตรง ในการจัดทำตัวชี้วัดความซื่อตรงนั้น นักวิจัยได้ใช้ข้อมูลจากการศึกษาวรรณกรรมและการประชุมเสวนากลุ่มต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคของประเทศไทยมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งสามารถจัดแบ่งตัวชี้วัดความซื่อตรงของบุคคลได้เป็น ๓ มิติ คือ

๑) ตัวชี้วัดพื้นฐาน ซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อแสดงถึงการมี “ความซื่อตรง” ประกอบด้วย ๑) มีความซื่อสัตย์ สุจริต ๒) มีปทัสถาน (แบบแผนสำหรับยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ) ๓) ไม่คดโกง ๔) ปฏิบัติตามกฎหมาย ๕) มีวินัย ๖) มีความรับผิดชอบ ๗) รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ๘) ตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๙) มีความวิริยะอุตสาหะ ๑๐) อุตุน อุดกถัน ๑๑) มีวาจาสัตย์ รักษาคำพูด ๑๒) ไม่โกหก

๒) ตัวชี้วัดสำหรับผู้เป็นสมาชิกขององค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งต้องมีมากกว่าคุณสมบัติที่สอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นฐาน เพราะสิ่งที่ต้องมีเพิ่มขึ้นในฐานะที่มีความรับผิดชอบมากขึ้นและต้องทำภารกิจให้หน่วยงาน องค์กร สถาบันที่ตนสังกัดอยู่ ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร/หน่วยงานหรือสถาบันนั้น ซึ่งตัวอย่างในส่วนนี้ เช่น คุณลักษณะที่พึงมีของพนักงานในภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรพัฒนาเอกชน และในสถาบันต่าง ๆ ประกอบด้วย ๑) มีความซื่อสัตย์ สุจริต ๒) มีปทัสถาน ๓) ไม่คดโกง ๔) ปฏิบัติตามกฎหมาย ๕) มีวินัย ๖) มีความรับผิดชอบ ๗) รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ๘) ตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๙) มีความวิริยะอุตสาหะ ๑๐) อุตุน อุดกถัน ๑๑) มีวาจาสัตย์ รักษาคำพูด ๑๒) ไม่โกหก ๑๓) โปร่งใส ตรวจสอบได้ ๑๔) ตรงต่อเวลา ๑๕) มีความยุติธรรม ๑๖) ทำงานให้สำเร็จ ๑๗) เป็นที่น่าเชื่อถือและศรัทธาจากคนทั่วไป ๑๘) แน่วแน่วทางที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชา ๑๙) ห้ามมิให้ผู้อื่นกระทำผิด

๓) ตัวชี้วัดสำหรับกลุ่มวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะจำต้องมีคุณลักษณะที่แตกต่างไปจากผู้อื่นที่มีได้ทำหน้าที่นี้ เพราะต้องรับผิดชอบต่องานเฉพาะ เช่น นักการเมือง แพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักบัญชี นักกฎหมาย ผู้พิพากษา และครู อาจารย์ เป็นต้น บุคคลกลุ่มนี้มีส่วนทำให้การตัดสินใจหรือการทำงานของเขา มีผลกระทบต่อผู้อื่น ทั้งบวกและลบและบางกรณีอาจถึงชีวิต ฉะนั้นคุณลักษณะเบื้องต้นและคุณลักษณะในฐานะสมาชิกองค์กร ควรเป็นคุณลักษณะของกลุ่มนี้ด้วย พร้อมกับต้องมีคุณลักษณะที่เพิ่มในฐานะผู้ปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะนั้น ๆ ประกอบด้วย ๑) มีความซื่อสัตย์ สุจริต (จริงใจ ไม่หลอกลวง) ๒) มีปทัสถาน (มีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นแบบแผนสำหรับยึดถือปฏิบัติในสังคม) ๓) ไม่คดโกง ๔) ปฏิบัติตามกฎหมาย ๕) มีวินัย (ยึดมั่นในกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวปฏิบัติ) ๖) มีความรับผิดชอบ (ยอมรับผลทั้งบวกและลบ) ๗) รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง (สิ่งที่ต้องทำตามหน้าที่ที่กำหนด) ๘) ตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๙) มีความวิริยะอุตสาหะ (มีความขยัน หมั่นเพียร) ๑๐) อุตุน อุดกถัน ๑๑) มีวาจาสัตย์ รักษาคำพูด ๑๒) ไม่โกหก ๑๓) โปร่งใส ตรวจสอบได้ ๑๔) ตรงต่อเวลา ๑๕) มีความยุติธรรม (ไม่เอินเอียงเข้าข้าง ชอบด้วยเหตุผล เทียงธรรม) ๑๖) ทำงานให้สำเร็จ ๑๗) เป็นที่น่าเชื่อถือและศรัทธาจากคนทั่วไป (ได้รับความไว้วางใจ เลื่อมใสและได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป) ๑๘) แน่วแน่วทางที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชา ๑๙) ห้ามมิให้ผู้อื่นกระทำผิด ๒๐) จรรยาบรรณวิชาชีพ (ประมวลความประพฤติสำหรับบุคคลในแต่ละสาขาอาชีพ)

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงหลักการ

๑.๑ การเสริมสร้างความซื่อตรง ควรใช้กระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม โดยสถาบันหลักของสังคมทุกสถาบันต้องเข้ามามีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่หน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุด คือ ครอบครัว ผู้นำ ครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างด้านความซื่อตรง มีการอบรมสั่งสอนขัดเกลาเด็กเยาวชน พร้อมยกตัวอย่างประกอบชี้ให้เห็นผลดีผลเสียที่เกิดจากความซื่อตรงและไม่ซื่อตรง ขยายผลสู่หน่วยทางสังคมขนาดใหญ่ขึ้น ได้แก่ ชุมชน หน่วยงาน สังคม และประเทศชาติ

๑.๒ กระบวนการกล่อมเกลาทงสังคม ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในลักษณะร่วมมือและประสานเชื่อมร้อยกันอย่างเป็นระบบในทุกภาคส่วน กลุ่มที่จำเป็นต้องเน้นให้มากคือกลุ่มเด็กเยาวชน แต่อย่างไรก็ตาม คนทุกเพศทุกวัย ทุกสถานะ ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการกล่อมเกลาทงสังคม อาทิเช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองซึ่งต้องเป็นแบบอย่างด้านความซื่อตรงนั้น นอกจากทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กเยาวชนด้วยวาจาแล้ว ต้องประพฤติตนเป็นคนซื่อตรง ทั้งในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงาน เช่นนี้จึงนับเป็นการกล่อมเกล่าพ่อแม่ ผู้ปกครองไปพร้อม ๆ กับการกล่อมเกล่าเด็กเยาวชน

๑.๓ ส่วนหนึ่งของกระบวนการกล่อมเกลาทงสังคม คือ การร่วมกันค้นหาพื้นฐาน หรือบรรทัดฐาน ด้านความซื่อตรงที่สังคมให้การยอมรับร่วมกัน จากนั้นทำการเผยแพร่รณรงค์ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงกัน รวมไปถึงการปรับกระบวนการทัศน์ของคนในสังคมให้สอดคล้องกับพื้นฐานดังกล่าว

๑.๔ เครื่องมือหลักสำหรับกรกล่อมเกลาทงสังคม ได้แก่ หลักธรรมทางศาสนาต่าง ๆ หลักราชการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระราชดำริ พระบรมราชาโชวาทและหลักความพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมไปถึงขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมไทย

๑.๕ แบบอย่างความซื่อตรงจากผู้นำทุกระดับ จำเป็นต้องมีสำหรับกระบวนการกล่อมเกลาทงสังคม เพื่อให้เห็นเป็นตัวอย่างที่สัมผัสจับต้องได้ในวิถีชีวิตจริง นับเป็นสื่อที่สามารถแสดงบทบาทในการขับเคลื่อนรณรงค์เพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงได้ในตัวเอง อันจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และนำไปเป็นแบบอย่างในด้านความซื่อตรงได้อย่างแท้จริง

๑.๖ ระบบและกระบวนการยกย่อง เชิดชู ดูแลคนดีที่ซื่อตรง ต้องเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ ในขณะเดียวกันระบบและกระบวนการลงโทษผู้ที่ไม่ซื่อตรงต้องมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ทั้งการลงโทษตามกฎหมาย และการลงโทษทางสังคม เพื่อเป็นแบบอย่างและให้เกิดความเกรงกลัวโทษและผลที่เกิดจากความไม่ซื่อตรงพร้อม ๆ ไปกับการสร้างขวัญและกำลังใจแก่คนดีที่ซื่อตรง และสร้างแรงจูงใจ สำหรับการประพฤติตนเป็นคนซื่อตรง อันเป็นการสร้างสังคมคุณธรรมความซื่อตรง ที่สมาชิกในสังคมเห็นคุณค่า “ความซื่อตรง” และยึดถือประพฤติปฏิบัติตนทั้งในวิถีชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๑.๗ การติดตามตรวจสอบและกวดขันจากสังคมจะเป็นส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความซื่อตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำนั้นจำเป็นต้องมีความโปร่งใส โดยมีระบบเผื่อระวังและการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ซึ่งนอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ยังผูกพันให้ต้องปฏิบัติตาม “กฎเกณฑ์กติกาทงสังคม” ที่จะมีส่วนหล่อหลอมให้เกิด “ผู้นำที่เป็นแบบอย่างความซื่อตรง” ได้ ฉะนั้น ระบบเผื่อระวังและสื่อมวลชนต้องให้ความสำคัญในการสื่อสารและสะท้อนภาพผู้นำต่อสาธารณะ

๑.๘ การสร้างภาคีเครือข่ายความซื่อตรง เพื่อให้เกิดพลังในการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคม เพราะนอกจากการรวมกลุ่มของสมาชิกที่ซื่อตรงแล้ว ควรมีกิจกรรมร่วมกันในการเผยแพร่ วัฒนธรรม และขยายเครือข่ายความซื่อตรงให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

๑.๙ ส่วนสนับสนุนการเสริมสร้างความซื่อตรง ได้แก่ ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งสามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความซื่อตรง ในสังคมไทยได้ภายใต้บริบทของแต่ละสถาบัน

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๒.๑ รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความซื่อตรงให้เป็นวาระแห่งชาติและประชาชน พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนในประเด็นนี้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

๒.๒ รัฐบาลต้องกำหนดเป็นนโยบายในการจัดทำแผนความซื่อตรงแห่งชาติ และนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นผลโดยเร็ว

๒.๓ จัดโครงสร้างและกลไกในการขับเคลื่อนแผนความซื่อตรง โดยมีการยกระดับหน่วยงานประสานงานให้มีความเป็นอิสระ ประกอบด้วยผู้แทนจากทุกภาคส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการรับผิดชอบในการขับเคลื่อนเรื่องการเสริมสร้างความซื่อตรง

๓. ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

๓.๑ จัดให้มีกลไกในการประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อบูรณาการภารกิจและทรัพยากรในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเร็วที่สุด

๓.๒ ทุกภาคส่วนทั้งการเมือง รัฐบาล ราชการ เอกชน สื่อมวลชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ ต้องประกาศเป็นวาระแห่งชาติและวาระประชาชนในการขับเคลื่อนเรื่องการเสริมสร้างความซื่อตรงในทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

๓.๓ นำร่างแผนความซื่อตรงแห่งชาติที่คณะผู้ศึกษาวิจัยได้จัดทำไว้ไปพัฒนาสู่การปฏิบัติ

๓.๔ จัดทำและปรับปรุงแผนความซื่อตรงแห่งชาติเป็นระยะให้ทันสมัย พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติให้เกิดในทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕ แต่ละหน่วยงานควรแปลงแผนความซื่อตรงแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามภารกิจและบริบทขององค์กรหรือชุมชน โดยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์หลัก

๓.๖ ควรมอบหมายให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการพัฒนาแผนความซื่อตรงแห่งชาติ และติดตามการปฏิบัติ โดยดำเนินการร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ที่มีภารกิจด้านนี้อยู่แล้ว

๓.๗ รัฐบาลควรวัดระดับความซื่อตรงของหน่วยงานภาครัฐและระดับความซื่อตรงของประชาชน เพื่อรายงานสถานการณ์ความซื่อตรงของชาติโดยจำแนกเป็นภาคส่วนต่าง ๆ และนำเสนอให้สาธารณชนทราบ

๔. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

๔.๑ ควรมีการวิจัยถึงแนวทางการนำยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ สู่การปฏิบัติ ตลอดจนเรียนรู้จากประสบการณ์ของนานาชาติ เพื่อจัดทำกรณีตัวอย่างในการปฏิบัติที่มีสัมฤทธิ์ผล

๔.๒ ควรมีการศึกษาวิจัยกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม (Socialization) ในภาคส่วนต่าง ๆ

๔.๓ ควรวิจัยประเมินผลการนำนโยบายและการปฏิบัติตามแผนความซื่อตรงแห่งชาติ เพื่อการปรับปรุงที่ดีขึ้น

๔.๔ ควรวิจัยเพิ่มเติมเพื่อทบทวนและพัฒนาตัวชี้วัดความซื่อตรงในระดับบุคคลและประเทศ

เอกสารอ้างอิง

บวรศักดิ์ อูรรณโณ และคณะ. (๒๕๕๕). การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย : ปัญหาตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

งานวิจัยและพัฒนา

นโยบายการแก้ไขปัญหากลุ่มน้อยมุสลิมของประเทศฟิลิปปินส์ จีน และ อินเดีย : แบบอย่างและบทเรียนสำหรับประเทศไทย

วิจัยโดย...ดลยา เทียนทอง และคณะ

เรียบเรียงโดย...ปิยะวรรณ ปานโต

ปัญหากลุ่มน้อยมุสลิมในดินแดนมินดาเนาของฟิลิปปินส์ จีนเจียงของจีน และแคชเมียร์ของอินเดีย เป็นปัญหาที่เรื้อรังมายาวนาน เกิดขึ้นจากการรวมตัวของชาวมุสลิมบางกลุ่ม ซึ่งเป็นขบวนการที่เข้มแข็งได้ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านก่อความไม่สงบ และใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายทางการเมืองเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อแบ่งแยกดินแดนปกครองตนเอง หรือผนวกรวมกับประเทศที่มีพรมแดนติดกัน อย่างเช่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศฟิลิปปินส์ ต้องประสบกับปัญหากลุ่มน้อยมุสลิม ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางตอนใต้แถบเกาะมินดาเนา คือ แนวร่วมปลดปล่อยโมโร (Moro national Liberation Front-MNLF) ได้ปฏิบัติการก่อความไม่สงบ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มอาบูซัยยัฟ (Abu Sayyaf) ซึ่งจัดเป็นกลุ่มที่นิยมใช้ความรุนแรงมากที่สุด ในภาคใต้ของฟิลิปปินส์ และเป็นกลุ่มก่อการร้ายที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีความเชื่อว่ากลุ่มนี้มีความสัมพันธ์โยงใยกับกลุ่มอัลกออิดะฮ์ (Al-Qaeda)

ส่วนในเอเชียตะวันออกเฉียงคือ จีน เป็นประเทศมหาอำนาจที่ทรงอิทธิพล ต้องเผชิญกับปัญหากลุ่มน้อยมุสลิมในแถบซินเจียง (Xianjiang) ซึ่งเป็นดินแดนทางตะวันตกเฉียงเหนือของจีน นับเป็นปัญหาด้านความมั่นคงของจีน จากการก่อความไม่สงบอยู่อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางระเบิดสถานที่ราชการ และสถานีรถไฟโดยสาร รวมถึงการลอบสังหารเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเหี้ยมโหด รัฐบาลจีนได้พยายามเร่งหาทางแก้ไขมาตลอด

ขณะเดียวกันในภูมิภาคเอเชียใต้คือ อินเดีย ในฐานะประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดู ที่มีความหลากหลายทางภาษา ศาสนา และชาติพันธุ์ ต้องประสบปัญหาเช่นเดียวกันจากชนกลุ่มน้อยมุสลิม โดยเฉพาะในแคว้นแคชเมียร์ (Kashmir) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศปากีสถาน โดยมีกลุ่มขบวนการมุสลิมรวมตัวกันหลายกลุ่ม เพื่อต้องการปลดปล่อยแคชเมียร์ให้เป็นอิสระจากอินเดีย โดยรัฐบาลอินเดีย เชื่อว่ารัฐบาลปากีสถานรู้เห็นเป็นใจ และให้การสนับสนุนมาตลอด ซึ่งรัฐบาลอินเดียได้ดำเนินการแก้ไขทั้งในแนวทางที่ใช้ความรุนแรงและสันติวิธี พร้อมทั้งพยายามดำเนินการตามนโยบายต่างประเทศในลักษณะสร้างสรรค์กับปากีสถานควบคู่กันไปด้วย

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของชนกลุ่มน้อยมุสลิมในหลากหลายลักษณะ จึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่นำมาศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างและบทเรียนต่อประเทศไทย โดยเฉพาะบทวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์เชิงประจักษ์อันสามารถจะนำไปสู่การปรับนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย ทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ความเป็นมา พัฒนาการและสาเหตุของปัญหา รวมทั้งสถานการณ์ปัจจุบันของปัญหา

๒. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย โดยมุ่งวิเคราะห์ลักษณะนโยบายในแง่เป้าหมาย และปัจจัยที่มีผลต่อนโยบาย รวมทั้งการนำนโยบายมาปฏิบัติในแนวทางต่าง ๆ และผลตอบกลับที่ได้รับ

๓. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนโยบายการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมของประเทศฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย โดยจะวิเคราะห์ความเหมือน ความต่าง จุดดี จุดด้อย รวมทั้งจะนำผลวิเคราะห์เปรียบเทียบจากแต่ละประเทศมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยด้วย

วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะของการวิเคราะห์และบรรยาย โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ แถลงการณ์ และคำประกาศจากผู้นำ หรือบุคคลสำคัญอื่น ๆ รวมทั้งสนธิสัญญา หนังสือวารสารต่างประเทศ รวมทั้งจากระบบข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และการเก็บข้อมูลและข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทยที่เชี่ยวชาญในประเด็นชนกลุ่มน้อยของประเทศฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย รวมทั้งเอกอัครราชทูตหรือผู้แทนประเทศเหล่านี้ประจำประเทศไทย เจ้าหน้าที่กรมเอเชียตะวันออก กรมเอเชียใต้ และตะวันออกกลาง ของกระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนนักวิชาการชาวฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมภายในประเทศ โดยการเข้าไปสัมภาษณ์ในเวทีสัมมนาทางวิชาการระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับเรื่องนี้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ในประเทศฟิลิปปินส์ ปัญหาในมินดาเนานั้น เกิดขึ้นภายหลังจากการจัดตั้งกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยโมโร (Moro national Liberation Front-MNLF) ซึ่งได้มีการเคลื่อนไหวผ่านขบวนการทางการเมืองเรื่อยมา เช่น การใช้หนังสือพิมพ์ Philippine Muslim News เป็นสื่อในการเผยแพร่แนวคิดและนโยบายของกลุ่ม การก่อความไม่สงบ มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านอำนาจรัฐ จนนำไปสู่การปะทะกับฝ่ายรัฐอย่างรุนแรง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกัน ก็เกิดความแตกแยกในกลุ่ม MNLF คือ ซาลามัต ฮาซิม เป็นมุสลิมสายเคร่งศาสนาต้องการให้พื้นที่ภาคใต้ของฟิลิปปินส์เป็นรัฐอิสลามมากกว่าการปกครองตนเองภายใต้รัฐบาล ภายใต้ชื่อกลุ่ม MILF (Moro Islamic Liberation Front-MILF) โดยจัดฐานที่มั่นขึ้นที่เมืองลาฮอร์ ประเทศปากีสถาน ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากทั้ง ๒ กลุ่ม เริ่มลดลงและอยู่ระหว่างการเจรจาของรัฐบาล ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้พยายามแก้ไขปัญหอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ๓๕ ปี ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในจีนพบว่า มีขบวนการหลายกลุ่มออกมาเคลื่อนไหวใช้ความรุนแรงเพื่อแบ่งแยกดินแดนซินเจียงให้เป็นอิสระปกครองตนเอง สาเหตุที่กลุ่มขบวนการออกมาเคลื่อนไหวก่อความไม่สงบและแบ่งแยกดินแดนในซินเจียง เป็นเพราะการถูกกดขี่ข่มเหงที่สะสมจากรัฐบาลกลางมายาวนานนับแต่อดีต รวมทั้งได้รับแรงกระตุ้นจากกลุ่มประเทศในเอเชียกลางมาตลอด ซึ่งรัฐบาลจีนได้พยายามหาทางแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอินเดียพบว่า ชาวมุสลิมซุนนีบางส่วนในแค้วนแคชเมียร์ของอินเดียมีการรวมตัวเป็นกลุ่มขบวนการที่แสดงออกถึงการต่อต้าน และการก่อความไม่สงบในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานจากความแตกต่างทั้งในด้านการนับถือศาสนาและชาติพันธุ์ ประกอบกับรัฐบาลอินเดียได้พยายามขัดขวางการลงประชามติของประชาชนในท้องถิ่น จนทำให้ชาวแคชเมียร์ส่วนใหญ่หมดหวังที่จะได้รับสิทธิ และความยุติธรรมผ่านวิถีทางการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยโดยรัฐบาลอินเดีย ทำให้เกิดปัญหาและสร้างความขัดแย้งมาตลอดเช่นกัน

ดังนั้น ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่เกิดขึ้นในมินดาเนาของฟิลิปปินส์ ซินเจียงของจีน และแคชเมียร์ของอินเดีย จึงมีลักษณะร่วมสำคัญคือ มีการรวมตัวเป็นกลุ่มขบวนการ เป็นกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งกลุ่มดังกล่าวได้ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง มีเป้าหมายทางการเมืองเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐ สร้างความระส่ำระสายให้เกิดขึ้นในสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อแบ่งแยกดินแดนปกครองตนเอง หรือผนวกดินแดนรวมกับประเทศอื่น ซึ่งการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะอยู่ในดินแดนที่มีความขัดแย้ง หรือในดินแดนที่ต้องการแยกตัว หรือไม่ก็ดินแดนใกล้เคียง และดินแดนที่ห่างไกล

ทั้งนี้ สามารถอธิบายถึงสาเหตุและปัญหาของชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่เกิดขึ้นในสามประเทศ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑) เกิดจากตัวผู้แสดง (Actor) ได้แก่ ชนกลุ่มน้อยมุสลิมและรัฐ กล่าวคือ เกิดจากชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่มีอุดมการณ์เชื้อชาตินิยม และยึดมั่นในแนวคิดทางศาสนาที่ตกรอบ (Extremist) ประกอบกับมีจิตสำนึกอย่างแรงกล้าในการเป็นเจ้าของดินแดนที่อยู่อาศัยมายาวนานนับตั้งแต่บรรพบุรุษ รวมถึงการมีผู้นำที่มีอุดมการณ์แน่วแน่ ประกอบกับฝ่ายรัฐซึ่งละเลยไม่สนใจดูแล เลือกลงปฏิบัติไม่ให้ความเสมอภาค ขาดความชอบธรรม รวมทั้งการที่รัฐดำเนินนโยบายที่สวนทางกับความต้องการของมุสลิมในพื้นที่ ขณะเดียวกัน ทั้งสองฝ่ายเกิดความอ่อนไหวใน

ประเด็นที่ต่างฝ่ายต่างมีพื้นฐานความแตกต่างทางศาสนาและชาติพันธุ์ ขาดการเรียนรู้และทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดช่องว่างในวิถีการดำเนินชีวิต สังคม และวัฒนธรรมตามมา

๒) เกิดจากสภาพแวดล้อม (Environment) ซึ่งได้แก่ กระแสต่อต้านสหรัฐอเมริกา และตะวันตก ภายในโลกมุสลิมอย่างต่อเนื่องและขยายวงกว้าง โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์วันที่ ๑๑ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๑ เป็นต้นมา ไม่พอใจที่สหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตกเข้ามามีอิทธิพล ครอบงำ และแทรกแซงทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของโลกมุสลิมอย่างชัดเจน รวมทั้งการที่มุสลิมในบางประเทศ สามารถแยกตัวออกมา ปกครองตนเอง ซึ่งเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงความสำเร็จในการเรียกร้องการเป็นรัฐอิสระ ตลอดจนการสนับสนุนจากประเทศภายนอกในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

ในส่วนของการแก้ไขปัญหามุสลิมในมินดาเนาของฟิลิปปินส์ จีนเจียงของจีน และแคชเมียร์ของอินเดีย นั้น รัฐบาลของแต่ละประเทศได้พยายามดำเนินการมาตลอด โดยภาพรวมแล้ว ผลของการแก้ไขปัญหาของแต่ละประเทศเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทำให้ปัญหาเบาบางลง

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย ทำให้ทราบถึงต้นตอของปัญหา รวมถึงนโยบายการแก้ไขปัญหาที่รัฐบาลของแต่ละประเทศได้ดำเนินการ น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประเทศที่ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน ดังเช่นไทย ที่ต้องแยกแยะและวิเคราะห์ให้ได้ว่า ปัญหาความไม่สงบเกิดขึ้นจากสาเหตุใดแน่ชัด จะได้แก้ไขได้ตรงจุด ทั้งนี้ ไม่ควรใช้นโยบายกวาดล้าง เพราะจะทำให้เกิดการตอบโต้อย่างรุนแรงและขยายวงกว้างมากขึ้น ควรดำเนินการให้เหมาะสมและอยู่ในกรอบอันควร ควรเน้นให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาโดยใช้นโยบายต่างประเทศเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงมุ่งให้ความสำคัญต่่อนโยบายการพัฒนาและกระจายความเจริญไปสู่พื้นที่ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (การศึกษา) และวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างเป็นรูปธรรมให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง :

ดลยา เทียนทอง และคณะ. (๒๕๕๑). นโยบายการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมของประเทศฟิลิปปินส์ จีน และอินเดีย : แบบอย่างและบทเรียนสำหรับประเทศไทย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย

วิจัยโดย...ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ และคณะ

เรียบเรียงโดย...อัญชลี จวงจันทร์

“ภูมิปัญญาไทย” หรือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” เป็นมรดกที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน การสืบทอดภูมิปัญญาไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการบอกเล่าปากต่อปากจากบิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย ซึ่งถ่ายทอดภูมิปัญญาให้ลูกหลาน ซึ่งเป็นการสืบทอดภายในตระกูลหรือจากครูถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ โดยส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้านได้สูญหายไปตามกาลเวลา เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมที่เน้นเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ ประกอบกับการไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากภาครัฐ จากปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีหลายหน่วยงานได้เข้ามามีบทบาทเพื่อต้องการฟื้นฟูภูมิปัญญาไทย โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน รวมทั้งประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมาย “ภูมิปัญญาไทย” ว่า หมายถึงองค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร พัฒนาและถ่ายทอดสืบทอดกันมา จากความหมายที่กล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาในส่วนของภูมิปัญญาไทยในการนำเอาพืชผักสมุนไพรมาทำเป็นอาหารแล้วแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร ซึ่งภูมิปัญญาไทยในอาหารไทย ถือเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงมรดกอันล้ำค่าทางภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของไทย ที่รู้จักนำผักสมุนไพรประกอบอาหารและใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในแต่ละพื้นที่ แต่ละภูมิภาค ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่าประเทศไทยต่างให้ความสนใจในพืชผักสมุนไพรไทย ซึ่งพบว่าอาหารพื้นเมืองของไทยเป็นอาหารที่ได้ความสมดุลทางโภชนาการ

พืชผักจึงเป็นอาหารที่มีคุณค่า วิตามิน เกลือแร่ และยังให้สรรพคุณทางสมุนไพรด้วย ซึ่งมีประโยชน์ต่อสุขภาพ และนำมาซึ่งภูมิต้านทานโรคร้ายที่ติดของร่างกายอีกด้วย

ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ และคณะ จึงสนใจศึกษาภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย เพื่อรวบรวมมรดกอันล้ำค่าทางภูมิปัญญาไทยมาใช้ประโยชน์ในวิถีชีวิตแบบไทยด้านวัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมทางศาสนา รวมทั้งศึกษาความเป็นมาและเหตุผลในการนำสมุนไพรมาใช้อย่างแยบยลอันแสดงถึงภูมิปัญญาอันลึกซึ้งของบรรพบุรุษไทย ซึ่งการวิจัยเรื่องนี้จะเป็นการต่อยอดจากการวิจัยด้านสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความชัดเจน ลึกซึ้ง และครอบคลุมประโยชน์ของพืชสมุนไพรมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาไทย ค้นหาความเป็นมาและเหตุผลในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีชีวิตแบบไทยด้านวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรม
๒. เพื่อรวบรวมภูมิปัญญาไทยในเรื่องการใช้สมุนไพรตามวิถีชีวิตแบบไทยด้านวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรม จัดทำให้เป็นสายลักษณะอักษรไว้ใช้ในการสืบค้นอ้างอิงต่อไป
๓. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาไทยในเรื่องการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีชีวิตแบบไทยด้านวัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมทางศาสนา
๔. เพื่อค้นข้อมูลสู่ชุมชนด้วยการใช้ชมรมแพทย์แผนไทยหรือหมอสมุนไพร และผู้สนใจได้ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล

วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลจากผู้ทรงภูมิรู้ด้านสมุนไพร ประชาชนทั่วไป และการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทุกประเภท เช่น เอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย เป็นต้น เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มแบบเชิงลึก โดยการสนทนากลุ่มแบบเชิงลึก กำหนดเป็น ๑๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๕-๑๐ คน รวมทั้งหมด ๕๐-๑๐๐ คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. ผู้ทรงภูมิรู้ทางด้านสมุนไพรหรือผู้มีความรู้ด้านสมุนไพร ได้แก่ หมอสมุนไพร เครือข่ายชมรมสมุนไพร เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจากแพทย์แผนไทย
๒. ประชาชนทั่วไปใน ๓ กลุ่มอายุคือ วัยรุ่น (อายุ ๑๕-๒๔ ปี) วัยแรงงาน (อายุ ๒๖-๖๐ ปี) และ วัยสูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป)

โดยการวิจัยครั้งนี้จะเลือกเก็บข้อมูลจากตัวแทนในแต่ละภาคทั้งหมด ๕ ภาคคือ ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ภาคเหนือได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดสุรินทร์ และภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย สามารถอธิบายได้ดังนี้

(๑) ด้านภูมิปัญญาไทยกับการนำพืชสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย พบว่า ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเป็นความรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งพบว่า สมุนไพรเข้าไปมีส่วนประกอบของความสัมพันธ์กับ ภูมิปัญญาไทยใน ๓ ด้าน คือ บรรพบุรุษไทยได้นำพืชสมุนไพรมาใช้เป็นปัจจัย ๔ ในการดำเนินชีวิต คือนำมาใช้ บริโภคเป็นอาหาร ใช้ทำที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค นอกจากนี้พืชสมุนไพรยังมีส่วนสำคัญในด้าน ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทย โดยการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรจากการสังเกตลอง ผิดลองถูก จนกระทั่งการรวบรวมและจัดเป็นความรู้ที่กลมกลืนกับวิถีชีวิต สั่งสอนสืบทอดความรู้ ความเชื่อจาก คนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไปถึงภูมิปัญญาไทยในการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในวิถีไทย ทั้งในด้านภูมิปัญญาไทยใน การบริโภคพืชผักสมุนไพร ภูมิปัญญาในการนำพืชผักสมุนไพรมาใช้ด้านสุขภาพ และภูมิปัญญาไทยในการนำ พืชผักสมุนไพรมาใช้ในชีวิตประจำวัน

(๒) ด้านการบริโภคพืชผักสมุนไพร พบว่า “อาหารไทย” เป็นภูมิปัญญาไทยที่บรรพบุรุษได้ รังสรรค์มายาวนานอย่างสอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ ถ่ายทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น พืชผักสมุนไพรของไทยล้วนอุดมด้วยคุณค่าโภชนาการ นอกจากนั้น พืชผัก สมุนไพรหลายชนิดยังถูกนำมาใช้ในการปรุงแต่งกลิ่นรสอาหาร คือ พืชสมุนไพรที่ให้รสเปรี้ยว เช่น ยอดมะขาม ยอดส้มป่อย พืชผักสมุนไพรที่ให้รสเผ็ดร้อน เช่น โหระพา ดีปลี พืชสมุนไพรที่ให้รสหวาน เช่น ใบย่านาง พืชผัก สมุนไพรที่ให้รสขม เช่น สะเลโต พืชผักสมุนไพรที่ให้กลิ่นหอม เช่น โหระพา ใบขิง พืชผักสมุนไพรที่ช่วยดับ กลิ่นคาว เช่น ตะไคร้ ข่า ขมิ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ ภูมิปัญญาไทยยังให้ความสำคัญกับ “รส” ของอาหาร เพราะรสของอาหารจะ สะท้อนถึงคุณลักษณะเฉพาะ หรือสรรพคุณของอาหารที่มีต่อร่างกาย ซึ่งแต่เดิมจำแนกรสของพืชผักสมุนไพร ออกเป็น ๙ รส แต่ปัจจุบันได้เพิ่มรสจัดเข้าไปอีก ๑ รส พืชผักสมุนไพรแต่ละชนิดจะมีลักษณะ รสชาติ กลิ่นที่ เฉพาะ ส่วนใหญ่มีรสชาติโดดเด่นรสชาติหนึ่ง และมีรสอื่นแทรกมามากจะไม่มรสชาติเดียว การจำแนกจึงสามารถ บอกได้ในแง่รสชาติหลักของพืชผักสมุนไพร ซึ่งแต่ละรสชาติจะมีคุณลักษณะเฉพาะหรือสรรพคุณของพืชผัก สมุนไพรชนิดนั้น เช่น รสฝาด มีสรรพคุณในการสมานเคลือบแผลในกระเพาะอาหาร รักษาอาการท้องเสีย รสหวาน มีสรรพคุณบำรุงผิวพรรณ ทำให้ชุ่มชื้น บำรุงกำลัง รสขม มีสรรพคุณแก้ไข้ ช่วยเจริญอาหาร ทำให นอนหลับ ช่วยบำรุงน้ำดีและเลือด รสเมาเบื่อ มีสรรพคุณแก้พิษ ฆ่าพยาธิ รักษาโรคผิวหนัง รสเผ็ดร้อน มีสรรพคุณขับลม แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ จุกเสียดแน่นท้อง รสหอมเย็น มีสรรพคุณช่วยให้สดชื่น แก้อาการเป็นลม หน้ามืด แก้ไขตัวร้อน บำรุงหัวใจ

(๓) ด้านความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ พบว่า ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม เป็นเรื่องของ การปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ตายาย ซึ่งได้สั่งสมผ่านการเรียนรู้และปฏิบัติตามบรรพบุรุษเป็นทอด ๆ ตามช่วงอายุของตน การทำตามดังกล่าวเกิดจากการได้รู้เห็นถึงการทำให้หรืออาจเกิดจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากสิ่งพิมพ์หรืออาจเกิดจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากสิ่งพิมพ์หรือหนังสือ ซึ่งได้ถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์ อักษรและปฏิบัติตามต่อกันมา ดังนั้น พืชสมุนไพรที่ใช้ประกอบในประเพณี พิธีกรรม หรือความเชื่อจึงมีเหตุมี ผลในการใช้ ทั้งในเชิงคุณสมบัตินี้สรรพคุณของพืชสมุนไพรนั้น ๆ และความเชื่อที่เกี่ยวกับความเป็นมงคล อันจะเป็นการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การนำสมุนไพรมาใช้เกี่ยวกับการส่งเสริมความ เป็นมงคล โดยเชื่อว่าจะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้อยู่อาศัย และความก้าวหน้าในชีวิตคือ ความเชื่อที่ได้มา จากชื่อผักจะถูกนำมาสร้างเป็นความเชื่อ เช่น มะขาม เป็นต้นไม่ที่ถือกันว่าเป็นเคล็ดจะทำให้คนอื่นเกรงขาม ยำเกรง นอกจากนั้น ยังเชื่อว่า ขมิ้น เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า การใช้ขมิ้นทาหน้าผาก ทาศีรษะหลังโกนผม

แล้ว หรือขลุ่ยตัวนาครให้เหมือนทองทา และทาทำให้พระใหม่ กลัวยเป็นเครื่องมือแห่งความอุดมสมบูรณ์ ต้นกลัวยและผลกลัวยจึงมักเป็นองค์ประกอบของเครื่องบูชาในพิธีกรรมและพิธีมงคลของไทย เป็นต้น

(๔) ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการรักษาโรค พบว่า สมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลานาน และเป็นหนึ่งในภูมิปัญญาของคนไทยที่บรรพบุรุษได้สั่งสมวิชาความรู้และประสบการณ์ในการป้องกัน ส่งเสริม รักษา และฟื้นฟูสุขภาพร่างกายตามวิถีไทย ซึ่งพืชสมุนไพรแต่ละชนิดล้วนมีสรรพคุณในการดูแลรักษาสุขภาพแตกต่างกันไป สาเหตุที่สมุนไพรเป็นที่นิยมของคนไทย เพราะสามารถใช้รักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานได้ สมุนไพรบางอย่างสามารถรักษาโรคให้หายขาดได้ เช่น โรคผิวหนัง ข้อดีของสมุนไพรก็คือ มีความปลอดภัย ส่วนมากมีฤทธิ์อ่อน ไม่ค่อยเป็นพิษ หรือมีอาการข้างเคียงมาก อีกส่วนคือประหยัดค่าใช้จ่าย เนื่องจากผลิตได้เองภายในประเทศ ราคาของสมุนไพรถูกกว่าราคายาแผนปัจจุบัน

(๕) ด้านการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พบว่า พืชสมุนไพรมีบทบาทเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล บรรพบุรุษได้สั่งสมภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าในการนำพืชสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต พืชสมุนไพรจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตตามวิถีไทยภูมิปัญญาไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การนำพืชสมุนไพรมาทำเครื่องสำอาง นำพืชสมุนไพรมาใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม การนำพืชสมุนไพรมาใช้ย้อมสีผ้า และการใช้เป็นสีผสมอาหาร เป็นต้น

(๖) ด้านความภาคภูมิใจ และวิธีการสืบทอดและเผยแพร่การใช้สมุนไพร พบว่า จากการสนทนากลุ่มจากผู้มีความรู้ด้านสมุนไพร และประชาชนทั่วไป สามารถสรุปได้ ดังนี้

๖.๑) สมุนไพรสามารถรักษาคนไทยได้ ถ้าใช้อย่างถูกวิธี โดยคนที่จะเป็นหมอสมุนไพรต้องมีจิตใจเมตตาคิดช่วยให้คนหาย เสียสละได้ทุกเมื่อ ไม่เบียดเบียนรักษา ไม่เลือกว่าเป็นคนจนหรือคนรวย

๖.๒) การสืบทอดความรู้ของหมอสมุนไพร พบว่า เกิดจากความศรัทธาที่ได้รับการรักษาจนหายจากสาธารณสุขชุมชน และจากหมอสมุนไพรที่บ้านที่รักษาตน

๖.๓) ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้หมอสมุนไพรต้องมีการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยมีการใช้อินเทอร์เน็ตในการถ่ายทอดความรู้ในหมู่เพื่อน โดยการบอกเล่าเขียนเป็นเอกสารเผยแพร่ มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสมุนไพร และสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านสมุนไพร และสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านในชุมชน

๖.๔) การถ่ายทอดความรู้ด้านสมุนไพรจากครอบครัว ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ด้วยความเคารพอย่างมีเหตุผล พบว่า ทำให้สมุนไพรเป็นทั้งอาหาร ยาใจ ยากาย เป็นการใช้ภูมิปัญญาที่เหมาะสม มีความสมบูรณ์อย่างสมดุลบนวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการเผยแพร่ความรู้โดยการเป็นวิทยากรให้กับองค์กรต่าง ๆ

(๗) ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพืชสมุนไพรตามระบบนิเวศ พบว่า มี ๒ ระดับคือ ๑) ระดับครอบครัวและเครือญาติ ๒) ระดับชุมชน ซึ่งพบว่าอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพร ซึ่งอิทธิพลของวัฒนธรรมชุมชนระบบการผลิตแผนใหม่และระบบการแพทย์สมัยใหม่มีผลกระทบต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีผลต่อการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพของสมุนไพร

ข้อเสนอแนะ

๑) การใช้สมุนไพรควรใช้อย่างรู้จริงจิงขององค์ความรู้ ชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเกื้อกูล สมดุล และเหมาะสม

๒) ควรส่งเสริมให้มีการนำสมุนไพรมาค้นคว้าศึกษาวิจัยมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อความปลอดภัย และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าในทุก ๆ ด้าน

๓) รัฐบาลควรส่งเสริมการผลิตจากผู้ประกอบการในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ และมีความสามารถ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นหลัก พร้อมทั้งคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่คิดค้นขึ้น พร้อมทั้งมีการรับรองคุณภาพมาตรฐาน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพร การจัดทำหลักสูตร และบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในระบบเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ การแพทย์แผนไทยอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลดีในการผสมผสานระหว่างการแพทย์ไทยกับการแพทย์แผนปัจจุบันของไทยให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

๒. การวิจัยเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทาง และปัญหาอุปสรรคในการจัดตั้งสถาบันการแพทย์แผนไทยด้านช็อกโกแลต เช่น กฎกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับกับวาระแพทย์แผนไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ บางมาตรา เพื่อแก้ไขปัญหาและพิทักษ์ปกป้องภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ไม่ให้ต่างชาติฉวยโอกาสโดยการนำไปจดสิทธิบัตรเป็นของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ และคณะ. (๒๕๕๔). **ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย.**

รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัติ

เรียบเรียงโดย...จันทพร สี่หาบุญลี

ปัจจุบันการขยายตัวของข้อมูลข่าวสารดำเนินไปอย่างไร้ขีดจำกัดเนื่องจากมีเครื่องมือเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ทันสมัยสามารถเข้าถึงได้ในทุกพื้นที่ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในส่วนมุมใดของโลก การขยายตัวของข้อมูลข่าวสารนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็ว ถึงแม้ข้อมูลทาง การนั้น อาจจะมีส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงหรือไม่จริงบ้าง ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสาเหตุหรือแหล่งที่มาของข้อมูล ข่าวสารนั้น แม้จะมีข้อมูลข่าวสารที่มากมายมาจากหลายแหล่ง จะเป็นข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือหรือไม่ ยังคง เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบ เพราะคำตอบที่ปรากฏจะเป็นประจักษ์พยานสำคัญในการรองรับข้อมูลเหล่านั้น ให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง กระบวนการหนึ่งที่จะมารองรับการเกิดขึ้นของข้อมูลเหล่านั้นก็คือ กระบวนการวิจัย เพราะเป็นวิธีการที่สืบค้นข้อมูลภายใต้ระเบียบแบบแผนที่มีกฎเกณฑ์แน่นอนรองรับหรือ สนับสนุนความถูกต้องชัดเจนของข้อมูลเหล่านั้น ปัจจุบันการวิจัยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ามามีส่วน อย่างสำคัญในการแสวงหาข้อมูลที่จะนำไปสู่วิทยาการความรู้ใหม่ ในลักษณะของการต่อยอดองค์ความรู้เดิม หรือสืบค้นหาข้อมูลความรู้ใหม่ด้วยแบบแผนที่กำหนดขึ้นให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการต้องการความรู้หรือ ตอบโจทย์ของปัญหาที่ต้องการจะทราบได้ เนื่องจากการวิจัยสามารถที่จะค้นหาคำตอบได้ทั้งในเชิงปริมาณที่ อธิบายด้วยสถิติ และคุณภาพที่อธิบายด้วยแนวคิด ทฤษฎี ที่ไม่อาศัยสถิติมากนักใช้เพียงร้อยละ เป็นต้น และ จะนำไปสู่ข้อค้นพบที่จะพัฒนาไปเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นข้อเสนอแนะในเชิงของการแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การ ปฏิบัติได้ หรือข้อเสนอแนะในเชิงของการศึกษาในประเด็นข้อมูลที่ต้องการทราบนั้นได้อย่างครบถ้วน

ในวงวิชาการด้านการศึกษาระดับสูงของประเทศไทยก็ได้สนับสนุนให้นักศึกษาที่ศึกษาระดับ วิชาการชั้นสูงจะต้องทำการศึกษาวิจัยในรูปของวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ทั้งนี้ เพื่อให้หลักวิชาการชั้นสูงในแต่ ละศาสตร์สาขาวิชาเมืองค์ความรู้ใหม่ที่จะนำไปสู่การตอบสนองหรือแก้ไขในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านั้นได้ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระดับจุลภาคและในระดับมหภาค ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ต้องมี

คำถามถึงความสำคัญของการวิจัยแต่อย่างใด เพราะการวิจัยได้เข้ามามีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนาปัจเจกบุคคล หน่วยงาน องค์กร สถาบัน และระดับชาติ ด้วยข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงตามหลักการหรือระเบียบแบบแผนของกระบวนการวิจัย

จากความสำคัญของการวิจัยข้างต้น สถาบันนิติบัญญัติซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการตราพระราชบัญญัติ เพื่อใช้เป็นกรอบกติกาและแนวทางการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อให้การอยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยของไทยนี้ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เกิดความปกติสุขแก่ประชาชนทุกคนในสังคม การบริหารราชการแผ่นดินด้วยการทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ตรวจสอบการบริหารราชการของฝ่ายบริหารผ่านกลไกของระบบรัฐสภา เช่น การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป และบทบาทหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เช่น การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอาณาเขต ด้วยบทบาทและอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ทำให้องค์กรนิติบัญญัติมีความจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลความรู้เพื่อเหตุผลสำคัญประกอบการทำหน้าที่เหล่านั้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แต่จากข้อมูลการศึกษาในวงวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานขององค์กรนิติบัญญัติไทยในปัจจุบันพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค (เจษ อนุกุลโกครัตน์ : ๒๕๕๑, ๕๔) เช่น (๑) ปัญหาความล่าช้าของการพิจารณากฎหมายที่ไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ (๒) ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในเชิงเทคนิคหรืออักษรบัญญัติของกฎหมายแต่ละประเภท (๓) ปัญหาขาดการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการอย่างเพียงพอสำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมายหรือควบคุมการบริหาร หรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้ความเห็นชอบต่อประเด็นปัญหาที่เป็นส่วนสำคัญอันเป็นผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ และ (๔) ปัญหาขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและความเข้าใจอย่างแท้จริงในสาระสำคัญของกฎหมาย หรือเรื่องราวอื่น ๆ ที่ต้องผ่านการประชุมพิจารณาของกระบวนการนิติบัญญัติ ถึงแม้ว่าปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ จะได้รับการพิจารณา กำหนดแนวทางการแก้ไขด้วยการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไข แต่ยังคงพบว่าปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง จนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการนิติบัญญัติ

ดังนั้น เพื่อให้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค อีกทั้งจะเป็นการพัฒนากระบวนการนิติบัญญัติจึงเห็นควรนำกระบวนการศึกษาวิจัยมาปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ

ความหมายและความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยถือเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่มีแบบแผนและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการและวงการศึกษาในฐานะเครื่องมือสำคัญในการต่อยอดความรู้และแสวงหาความรู้ใหม่ อีกทั้งการวิจัยเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน

ความหมายของการวิจัย

ความหมายของการวิจัย (บุญเจ็ด โสภณ ๒๕๔๘, ๑) ได้อธิบายความหมายของการวิจัยไว้ว่า เป็นงานการศึกษาค้นคว้าขั้นสูงมาจากภาษาอังกฤษว่า Research คำนี้มาจาก ๒ คำ คือ Re กับ Search คำว่า Re แปลว่า ใหม่ อีก อีกที อีกครั้ง ส่วนคำว่า Search แปลว่า ค้นคว้า ศึกษาค้นคว้า ดังนั้นเมื่อนำคำสองคำมา

รวมกันจึงได้คำว่า “Research แปลว่า ค้นคว้าอีก หรือค้นคว้าอีกครั้ง ศึกษาค้นคว้าอีกครั้ง และศึกษาค้นคว้าอีกครั้ง ดังนั้นงานวิจัยจึงหมายถึง การศึกษาค้นคว้าใหม่อีกครั้ง เพื่อตอบคำถามหรือปัญหาสงสัยที่ผู้วิจัยต้องการคำตอบหรืออยากรู้” งานวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าที่มีระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) เป็นที่ยอมรับเป็นสากล เป็นงานวิชาการที่ยอมรับเชื่อถือได้ อ้างอิงและอธิบายขั้นตอนการทำงานได้ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายเป็นผลงานศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการทั้งหลาย ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์อาจารย์ในสถานศึกษาที่ทำผลงานทางวิชาการทุกระดับและนักวิจัยโดยทั่วไป

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (๒๕๔๒ : ๑๐๗๒ อ้างในบุญเจ็ด โสภณ ๒๕๔๒ : ๑๐๗๒) ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง “การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชาการ เช่น วิจัยเรื่องปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร

พระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติได้บัญญัติไว้ว่า “การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าที่มีระบบแบบแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คำว่า วิจัยตรงกับภาษาอังกฤษว่า Research ซึ่งพจนานุกรมฉบับเว็บสเตอร์ได้ให้ความหมายของการวิจัยไว้ว่า การวิจัยคือ การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์หรือทดลองอย่างละเอียด เพื่อค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสร้างกฎ ทฤษฎี หรือแนวทางในการปฏิบัติ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (อ้างใน บุญเจ็ด โสภณ, ๒๕๔๖, ๑) ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในสิ่งที่ต้องศึกษา มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การวิจัย วิเคราะห์ และตีความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง

ณรงค์ โพธิ์พฤษภาคม (๒๕๕๑ : ๒๕) ได้สรุปความหมายของการไว้ว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าความจริง ความรู้ที่เราสงสัยเพื่อหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงที่ดำเนินไปอย่างมีระเบียบและเป็นที่ยอมรับกับในทางวิชาการด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้องต่อปัญหาที่ตั้งไว้

ดังนั้น การวิจัยจึงหมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจัดระเบียบของข้อมูลและอธิบายข้อมูลเหล่านั้นด้วยแนวคิดหรือทฤษฎี เพื่อนำไปสู่การตอบโจทยของการสืบค้นข้อมูลในแต่ละหัวข้อเรื่องที่ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้แล้วให้เป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปขยายผลในเชิงรูปธรรมได้

สำหรับการวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัติจึงเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญประกอบการประชุมพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายใต้บทบาทและอำนาจหน้าที่ โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนั้น จะเป็นเหตุผลสำคัญในการอภิปรายอ้างอิง เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกรณีของประเด็นที่กำลังอภิปรายหรือมีการประชุมกันตามกระบวนการนิติบัญญัติ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในปัจจุบันเป็นที่รู้จักและเข้าใจกันโดยแพร่หลายในวงวิชาการและบุคคลทั่วไปทุกชาติทุกภาษา เพราะการวิจัยเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ดีที่สุด ปัจจุบันการแสวงหาความรู้จากปัญหาต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รู้และต้องการแสวงหาคำตอบการวิจัย ทำให้มนุษย์มีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และจักรวาล การวิจัยทำให้มนุษย์ชาติมีความเจริญก้าวหน้า มีการพัฒนา มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น

ชนชาติใดที่ให้ความสำคัญกับการวิจัย ย่อมมีผลทำให้ชนชาตินั้น ๆ มีความเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาเป็นชนชาติที่มีความเข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การทหาร การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และด้านอื่น ๆ ตามมา

ประเทศที่ประชาชน สังคม และผู้นำประเทศเห็นความสำคัญของการวิจัย (บุญเชิด โสภณ, ๒๕๕๕ : ๒) เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมนี อังกฤษ ฝรั่งเศส สวีเดน ออสเตรเลีย หรือประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออก เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลี ไต้หวัน ต่างทุ่มเททรัพยากรต่าง ๆ ให้กับการวิจัยเป็นจำนวนมาก เป็นเวลานานอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาโดยไม่หยุดยั้ง และถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐที่ต้องให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศของตนเองมีความเจริญก้าวหน้าเหนือชาติอื่น ๆ ดังที่ปรากฏในเชิงประจักษ์แก่สายตาโลกอยู่ทุกวันนี้

๑. บทบาทของการวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัติ

ความสำคัญของการวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัติ

รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศได้ให้ความสำคัญด้วยการสนับสนุนให้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศในด้านต่าง ๆ สถาบันนิติบัญญัติซึ่งเป็นสถาบันหลักที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ก็ให้ความสำคัญกับการวิจัยเช่นเดียวกัน เพื่อให้การวิจัยนั้นเป็นเครื่องมือสืบค้นแสวงหาข้อมูลประกอบการพิจารณาการตรากฎหมาย การควบคุมฝ่ายบริหาร และการให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ โดยการสนับสนุนส่งเสริมด้วยการนำรูปแบบของการวิจัยให้เข้ามามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยพัฒนาแนวทางในการปฏิรูประบบการตรากฎหมาย ส่งเสริมพัฒนาการและวัฒนธรรมทางการเมือง ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศและการปฏิรูประบบการบริหารราชการไทยให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านกฎหมายที่ยังมีความล้าสมัย ช้าช้อน ขั้นตอนการปฏิบัติมากมายและล่าช้า และมีเนื้อหาสาระที่ขาดความสมบูรณ์ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การวิจัยจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะเข้ามาเพื่อสนับสนุนข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมาย เพื่อพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยและเกิดความเป็นธรรมแก่ทุก ๆ ฝ่ายมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นการลดช่องว่างของกระบวนการยุติธรรมและกฎหมาย ตลอดจนการตรากฎหมายใหม่ ๆ เพื่อรองรับความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ และบุคคล ซึ่งจะเป็นพื้นฐานอันมั่นคงที่รองรับการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเจริญก้าวหน้าสืบไป

แนวคิดการจำแนกการวิจัย

การจำแนกการวิจัย (ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์, ๒๕๕๑, ๔๙) ได้จำแนกการวิจัยตามลักษณะของระเบียบวิธีวิจัย หรือวิธีการแสวงหาคำตอบ เพื่อให้ได้คำตอบจากการวิจัยที่น่าเชื่อถือ และนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาได้ดังนี้

๑. การวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) หรือการวิจัยบริสุทธิ์ (Pure Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งแสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในศาสตร์นั้น โดยเฉพาะการสร้างกฎสูตรทฤษฎีในแต่ละสาขาวิชา เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่องอื่น ๆ ต่อไป โดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเอาผลการวิจัยที่ค้นพบได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน หรือแก้ไขปัญหาทันที เช่น การวิจัยทางทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นต้น

๒. การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการนำผลการวิจัยหรือข้อค้นพบไปประยุกต์จากการวิจัยพื้นฐานไปใช้ในทางปฏิบัติได้ในพื้นที่ จะโดยการแก้ปัญหาที่เป็นอยู่หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง (Real - life problem) ที่เห็นกันอยู่โดยทั่วไป ซึ่งมักเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ (practical problem)

๓. การวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) หรือการวิจัยเพื่อบุกเบิกเป็นการวิจัยที่มักจะทำเมื่อยังไม่มีข้อมูลหรือข่าวสารเพียงพอสำหรับเรื่องที่จะทำวิจัย ซึ่งในบางกรณีอาจเป็นการดำเนินการเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยที่จะทำในภายภาคหน้า เป็นการวิจัยที่ต้องมีการออกสำรวจภาคสนาม เป็นเป้าหมายคือ การได้มาซึ่งข้อมูลใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการหาข้อเท็จจริงบางประการ การวิจัยในลักษณะนี้อาจไม่ต้องการวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งมากนัก

๔. การวิจัยเชิงอธิบาย (Explanatory Research) เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์หลักในการอธิบายหรือตอบคำถามที่ว่าเหตุใด (Why) ปรากฏการณ์เหล่านี้จึงเกิดขึ้น และปรากฏการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร (How)

๕. การวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical research) เป็นการวิจัยที่นำทฤษฎีที่มีอยู่ในศาสตร์นั้นมาประยุกต์ใช้กับข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ซึ่งเกิดขึ้นที่มีอยู่ เพื่อทดสอบว่าทฤษฎีนั้นใช้ได้หรือไม่ งานวิจัยทางสังคมศาสตร์ส่วนมากมักเป็นในลักษณะนี้

๖. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นที่จะได้ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะบอกตัวเลข การวิจัยในลักษณะที่จะต้องใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทำด้วยเครื่องมือทางสถิติประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถิติขั้นต้น หรือสถิติขั้นสูง เพื่อลงสรุปผลหรือข้อสรุปที่ได้จะออกมาเป็นตัวเลขที่สามารถอธิบาย พิสูจน์ หรืออ้างอิงได้ การวิจัยเชิงปริมาณจะมีการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูลด้วย เช่น การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษา เป็นต้น

๗. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยโดยการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพหรือคุณลักษณะที่รวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไม่สามารถจัดกระทำในรูปปริมาณได้ คือ ไม่เน้นข้อมูลที่เป็นตัวเลข วัตถุประสงค์ของการทำวิจัยในลักษณะนี้ก็เพื่อบรรยายหรือพรรณนาสถานการณ์ (Situation) สภาพแวดล้อม (Phenomenon) ปัญหา (Problem) หรือเหตุการณ์ (Event) ที่เกิดขึ้นในสังคม การเก็บข้อมูลกระทำได้หลายวิธี เช่น อาจใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึก การวิเคราะห์ข้อมูล การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นแล้ว เป็นต้น โดยการนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นลักษณะเชิงพรรณนาความ (Descriptive) จะไม่ใช้สถิติในการวิเคราะห์ แต่จะใช้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เกี่ยวโยงระหว่างทฤษฎีและความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรืออาจใช้สถิติบ้างแต่เป็นขั้นพื้นฐาน เช่น การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ เป็นต้น การวิจัยเชิงคุณภาพมีความแตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณอยู่หลายประการ ทั้งทางด้านแนวความคิดเบื้องต้น วัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ดังนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแสวงหาความรู้ ความจริง โดยการพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อม

สำหรับการวิจัยในกระบวนการนิติบัญญัตินั้น จะเลือกใช้ระเบียบวิธีการแบบใดจะขึ้นอยู่กับความต้องการคำตอบจากโจทย์หรือประเด็นปัญหาสำหรับที่จะนำมาเป็นข้อมูลสำคัญประกอบการพิจารณาการออกกฎหมาย การควบคุมการบริหารหรือการให้ความเห็นชอบ แต่การจะเลือกใช้วิธีการแบบใดนั้น จะต้องมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบของกระบวนการวิจัยตามหลักวิชาการ

แนวคิดองค์ประกอบของรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัยทั้งรายงานการวิจัยเชิงปริมาณและรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์นั้น มีองค์ประกอบคือ (ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์ ๒๕๕๑, ๒๘๔)

๑. ส่วนประกอบที่เป็นเนื้อหา ประกอบด้วย

๑.๑ **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา** ส่วนนี้จะกล่าวถึง หลักการ แสดงที่มาและเรื่องที่น่าสนใจที่นำมาศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างไร รวมถึงที่มาของปัญหาและเหตุผลของการทำวิจัย

๑.๒ **วัตถุประสงค์ (Purpose of the study)** เป็นส่วนบ่งชี้ให้ทราบว่าการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อต้องการอะไร ต้องการทราบสิ่งใด เป็นต้น

๑.๓ **กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual framework)** หรือแนวทางหลักที่ใช้ในการศึกษาส่วนหนึ่ง ได้มาจากการที่ผู้ศึกษาทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผนวกกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ศึกษา และนำแนวคิดทฤษฎีหรือหลักการทางวิชาการมาปรับใช้

๑.๔ **สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)** (ถ้ามี) เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายข้อเท็จจริง เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า โดยที่ยังมิได้ทำการทดสอบข้อความที่เป็นสมมติฐาน อาจจะเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องสามารถทำการทดลองได้

๑.๕ **ขอบเขตของการวิจัย (Delimitation)** มีความจำเป็นในการเขียนรายงานการวิจัย ทั้งนี้เพราะเราไม่สามารถเขียนรายงานวิจัยได้ครบถ้วน นักวิจัยจึงจำกัดขอบเขตว่าจะทำการศึกษาแค่ไหน เพื่อช่วยให้การจำกัดความของปัญหานั้นชัดเจนขึ้น ส่วนมากมักจะจำกัดขอบข่ายในด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดช่วงเวลาไว้โดยเป็นการจำกัดขอบข่าย เพื่อให้ความคิดของผู้อ่านอยู่ในกรอบที่จำกัด ไม่หลงผิดไปทิศทางอื่น

๑.๖ **นิยามศัพท์ที่สำคัญหรือคำจำกัดความ (Definition of Terms)** หรือคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้เกิดการสื่อความหมายที่ตรงกัน ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจตรงจุด ตามความมุ่งหมายของผู้จัดทำวิจัยและยังช่วยให้ปัญหาที่จะวิจัยมีความรัดกุมชัดเจนขึ้น

๑.๗ **ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Scholarly Contribution)** เป็นการเขียนถึงประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนั้น อาจจะมีทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ หรือประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติ โดยการเขียนนั้น จะเป็นประโยชน์ด้านใดด้านหนึ่งหรือสองด้านก็ได้

๒. **แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Reviewed Literature)** เป็นการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนศึกษาหรือทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควรเรียงลำดับหัวข้อให้ชัดเจน เช่น ๑) แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ๒) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ๓) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแยกประเด็นหรือกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา

๓. วิธีดำเนินการวิจัย (Procedures) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย

๓.๑ วิธีการศึกษาหรือระเบียบวิธีวิจัย (ถ้ามี) เป็นระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัย เทคนิคต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการค้นคว้าหรือทดลอง เช่น การกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของการวิจัย ถ้าเป็นการวิจัยเชิงทดลองจะต้องระบุแบบแผนการทดลองให้ละเอียดและชัดเจน

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นแหล่งข้อมูลที่จะนำมาศึกษานั้นได้มาจากที่ใด หรือใช้กลุ่มตัวอย่างจากที่ใด และใช้ประชากรจำนวนเท่าใด มีวิธีการสุ่มตัวอย่างวิธีใด เป็นต้น

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองหรือยืมจากใครหรือดัดแปลงมาจากเครื่องมือของใคร ผู้วิจัยจะต้องบอกให้ชัดเจนถ้าเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง ต้องบอกวิธีการสร้างให้ชัดเจนด้วย

๓.๔ การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ถ้ามี) การทดสอบเครื่องมือเป็นการนำเครื่องมือทดสอบ (Pre -Test) เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือนั้น ในการหาคุณภาพของเครื่องมือส่วนใหญ่จะหาในแง่ของความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ เพราะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยถือว่ามีความสำคัญมาก

๓.๕ ขอบเขตของการศึกษา

๓.๖ นิยามปัญหา (ถ้ามี)

๓.๗ การเก็บรวบรวมข้อมูล หรือวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการอย่างไร ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา และมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร ช่วงเวลาเก็บจำนวน เครื่องมือที่รวบรวมได้ เช่น ส่งทางไปรษณีย์หรือผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เป็นต้น

๓.๘ การวิเคราะห์ข้อมูลหรือวิธีวิเคราะห์ข้อมูล หรือสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้วมีการใช้สถิติอะไร ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ นักศึกษาจะให้กล่าวถึงวิธีการทางสถิติหรือตัวสถิติที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ๆ ด้วย

๓.๙ การนำเสนอข้อมูล (ถ้ามี)

๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Results) หรือผลการวิจัยบทนี้ เป็นหัวใจสำคัญของรายงานการวิจัย รูปแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ อาจอยู่ในลักษณะของคำอธิบายรูปตารางหรือแผนภูมิ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างรวดเร็วและเห็นชัดเจนขึ้น โดยทั่วไปแล้วนิยมใช้คำอธิบายประกอบการตีความหมาย และสรุปผลของข้อมูลในรูปตารางและแผนภูมินั้น การเขียนผลการวิเคราะห์ข้อมูลบางสถาบัน อาจแบ่งออกเป็นเรื่อง หัวข้อ หรือประเด็นสำคัญ เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย อาจกล่าวนำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน หรือแต่ละเรื่อง และนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง กราฟ แผนภูมิ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

๑. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และรูปแบบการเสนอข้อมูล

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล อาจจะมีเรียงลำดับแต่ละตอนของแบบสอบถามก็ได้

๕. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusion Discussion and Re – Commendation)

เป็นการสรุปวิธีดำเนินการ และผลการวิจัยอย่างย่อ ๆ ควรนำเสนอแต่ละส่วนให้ชัดเจน คือ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย (Conclusion) เป็นการนำข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มาสรุปโดยย่อ ๆ หรือเป็นความเชื่อที่เขียนขึ้นจากผลการศึกษาหรือสิ่งบ่งชี้ให้เห็นจากผลการศึกษา การเขียนสรุปผลของการวิจัยจะเริ่มต้นด้วยความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และผลของการวิจัย

๕.๒ การอภิปรายผล (Discussion) ในข้อนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะผู้วิจัยจะต้องใช้ความคิดวิเคราะห์เป็นอย่างมาก คือเป็นการนำหลักการและเหตุผล ทฤษฎี ตลอดจนผลการวิจัยของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องมาเปรียบเทียบกับวิพากษ์วิจารณ์ผลงานวิจัยของตนเอง เป็นการใช้ความรู้ความสามารถพร้อมทั้งประสบการณ์ของผู้วิจัยมาอธิบาย การอภิปรายผลนั้นเป็นการนำผลการวิจัยและข้อค้นพบมาอภิปรายเน้นถึงข้อค้นพบที่เด่นที่ควรกล่าวอ้าง ชี้ให้เห็นความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐานความแตกต่าง หรือความสอดคล้องเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพจริงทั่วไป ความแตกต่างหรือความสอดคล้องกับผลการวิจัยของคนอื่น ๆ รวมทั้งอภิปรายจุดแข็ง และจุดอ่อนของวิธีการวิจัยที่ใช้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ในส่วนของข้อเสนอแนะนี้ เป็นการชี้แนวทางให้เห็นว่า จะนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านใดบ้าง และความจำเป็นที่ต้องวิจัยในอนาคต จึงควรแบ่งการเสนอแนะออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) ข้อเสนอแนะตามผลการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาในข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของการวิจัยที่ค้นพบจากการวิจัย

๒) ข้อเสนอแนะของนักวิจัย เป็นข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของนักวิจัยเอง และจะต้องบอกให้ชัดเจนว่า สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ได้เลยหรือไปปรับใช้หรือนำไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา

๖. องค์ประกอบส่วนท้ายหรือส่วนอ้างอิง (Supplementary) ประกอบด้วย ส่วนดังต่อไปนี้

๖.๑ บรรณานุกรม (Bibliography) เอกสารอ้างอิงฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้คำว่า คือ บัญชีที่รวบรวมหลักฐานของเอกสารทั้งหมด รวมทั้งวัสดุทุกประเภท ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าได้แนวความคิดมาหรืออ้างอิงในการทำวิจัย บรรณานุกรมมีประโยชน์ในการให้ข้อมูลที่จำเป็น สำหรับผู้สนใจได้ติดตามเอกสารและแหล่งต่าง ๆ ที่ยากยิ่งในรายงานวิจัยนั้นได้ถูกต้อง ดำเนินการเขียนบรรณานุกรมจะต้องตรงกับการอ้างอิงที่ปรากฏในเล่มข้อมูลถูกต้องและสมบูรณ์

๖.๒ ภาคผนวก (Appendix) เป็นส่วนเพิ่มรายละเอียดที่สำคัญจากเนื้อหาที่ไม่สามารถนำมาไว้ในเนื้อหาได้หมด โดยจัดเรียงภาคผนวกเป็นกลุ่ม ๆ โดยเรียงตั้งแต่เครื่องมือวิจัย ผลการทดสอบเครื่องมือ ตารางวิเคราะห์ข้อมูลหรือสูตรสถิติ หรือรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือของความร่วมมือ (ถ้ามี)

๒. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กับการวิจัย

บุญเชิด โสภณ (๒๕๕๕, ๕) ได้อธิบายว่า นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ จนปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมี

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้ว ๑๘ ฉบับ โดยรัฐธรรมนูญ ๗ ฉบับ ที่มีแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ให้ ความสำคัญกับการวิจัยและระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ คือ

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๒ มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “รัฐพึงสนับสนุนการ ค้นคว้าในทางศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์”

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า “รัฐพึงสนับสนุนการ วิจัยทางศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์”

๓. รัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๗๕ บัญญัติว่า “รัฐพึง สนับสนุนการวิจัยในศิลปะและวิทยาการต่าง ๆ พึงส่งเสริมสถิติ และพึงใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการ พัฒนาประเทศ

๔. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า “รัฐพึงสนับสนุนการ วิจัยในศิลปะและวิทยาการต่าง ๆ และพึงส่งเสริมการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ”

๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติว่า “รัฐพึงสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยใน ศิลปะและวิทยาการต่าง ๆ และพึงส่งเสริมและเร่งรัดให้มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ใน การพัฒนาประเทศ”

๖. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๘๑ บัญญัติว่า “รัฐ...สนับสนุนการวิจัย ค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ...”

๗. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยในหลายมาตรา คือ

๑) หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “ฯลฯ การวิจัยและการ เผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ฯลฯ”

๒) หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๘๐ (๕) บัญญัติว่า “ส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษาวิจัยในศิลปะ วิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากรัฐ “และมาตรา ๘๖ (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทน ซึ่งได้จากธรรมชาติเป็นคุณต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ”

กระบวนการนิติบัญญัติ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุด และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้น รัฐสภาได้กลายมาเป็นสถาบันที่รวบรวม เอาเจตจำนงสูงสุดของประชาชนและเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ทำหน้าที่บัญญัติกฎหมายควบคุมบริหาร ราชการแผ่นดิน และให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญของประเทศ รัฐสภาของไทยในปัจจุบันตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับแก้ไข) มีสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกกับแบบ บัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตการเลือกตั้ง จำนวน ๕๐๐ คน และวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งและจากการสรรหา รวม ๑๕๐ คน โดยมีประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภาและประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

พระราชบัญญัติเป็นกฎหมายซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยผู้มีอำนาจในการตรากฎหมาย คือ

คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่า ๒๐ คน ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อกันเพื่อเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

การเสนอร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรี เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติจากส่วนราชการ กระทรวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้จัดทำโดยหน่วยราชการอาจใช้ข้าราชการหรือนิติกรภายในหน่วยงานเป็นผู้ร่าง หรืออาจว่าจ้างนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญให้จัดทำโครงการวิจัยและมอบหมายให้ผู้วิจัยทำหน้าที่ยกร่างกฎหมายขึ้นด้วยก็ได้

ในบางกรณีฝ่ายการเมืองเป็นผู้เริ่มให้มีร่างพระราชบัญญัติใหม่ หรือร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายเดิม เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา ร่างกฎหมายเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องในทางนโยบายการบริหารประเทศ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้หลักการของร่างพระราชบัญญัติแล้ว ก็จะทำให้คณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้ตรวจพิจารณา เมื่อพิจารณาเสร็จแล้วส่งไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง เพื่อให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรจะนำมาพิจารณาตามระเบียบวาระตามลำดับ คือ

วาระที่ ๑ ชั้นรับหลักการ จะเป็นการพิจารณาว่าจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ โดยให้ผู้เสนอร่างอภิปรายชี้แจงหลักการและเหตุผลต่อสภาผู้แทนราษฎร กรณีเป็นร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงซึ่งรับผิดชอบจะเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติในนามคณะรัฐมนตรี จากนั้นจึงเปิดให้มีการอภิปรายคัดค้านหรือสนับสนุนโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลงแล้วที่ประชุมลงมติว่า จะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นหรือไม่ ถ้าที่ประชุมรับหลักการก็จะเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ ๒ แต่ถ้าไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัตินั้นก็เป็นอันตกไป

วาระที่ ๒ ชั้นการพิจารณาโดยคณะกรรมการการและการพิจารณาหลายมาตรา

ในขั้นตอนแรก คือ การพิจารณาโดยคณะกรรมการการ โดยมากจะเป็นคณะกรรมการวิสามัญซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบุคคลภายนอกก็ได้ กรรมการแต่ละคนอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการร่างพระราชบัญญัตินั้น หากที่ประชุมคณะกรรมการเห็นด้วยก็จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมไปตามนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย และกรรมการผู้นั้นยืนยันที่จะขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม กรรมการผู้นั้นก็มีสิทธิ์ขอสงวนความเห็นของตนไว้ เพื่ออภิปรายในที่ประชุมสภาให้ที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จสิ้นแล้ว ก็จะเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นโดยแสดงร่างเดิมและร่างที่แก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา

ในขั้นตอนที่สอง คือ การพิจารณามาตราในที่ประชุมใหญ่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นอีกครั้ง ในการพิจารณานี้จะเป็นการพิจารณารายมาตราไปจนจบ ถ้ามีมาตราใดแก้ไขเพิ่มเติม หรือมีผู้สงวนคำแปรญัตติ หรือกรรมการสงวนความเห็นไว้ ก็จะหยุดการพิจารณาไว้ก่อน และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้อภิปรายเฉพาะในมาตรานั้น ๆ เท่านั้น หลังจากนั้นสภาจะพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง

วาระที่ ๓ ชั้นลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติในชั้นตอนนี้ ที่ประชุมจะลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างกฎหมาย โดยจะไม่มีกรอกริปรายใด ๆ อีก หากลงมติเห็นชอบก็จะทำให้อุทิสภาพิจารณาต่อไป แต่ถ้าผลการลงมติไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้นก็จะตกไป

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จสิ้นโดยผ่านความเห็นชอบแล้ว ก็จะส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภามีหน้าที่พิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายอย่างละเอียดรอบคอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้ว ก็จะดำเนินการพิจารณาเป็น ๓ วาระ เช่นเดียวกับการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ประชุมวุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน เว้นแต่วุฒิสภาได้ลงมติขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน ถ้าวุฒิสภาพิจารณาไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติได้ผ่านความเห็นชอบของวุฒิสภาแล้ว

ขั้นตอนสุดท้าย คือ กระบวนการลงพระปรมาภิไธยโดยพระมหากษัตริย์ นายกรัฐมนตรีจะต้องนำขึ้นทูลเกล้าภายใน ๓๐ วัน หลังจากได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้ หากพระมหากษัตริย์ทรงไม่เห็นชอบและทรงใช้อำนาจยับยั้ง ร่างพระราชบัญญัตินั้นจะถูกส่งกลับคืนมาโดยไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย หรืออาจทรงเก็บร่างไว้ไม่ทรงพระราชทานคืนมายังรัฐสภาจนกว่าพ้นเวลา ๙๐ วัน ในกรณีนี้ รัฐสภาจะต้องประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ อีกครั้งหนึ่ง หากพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยและทรงพระราชทานคืนมาภายใน ๓๐ วัน ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่า พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

การเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๓ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยมีการยกร่างพระราชบัญญัติใหม่ทั้งฉบับเข้าสู่สภาแล้ว และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา พระราชบัญญัติฉบับนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น โดยกำหนดให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนสามารถเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเกี่ยวข้องกับเรื่องที่บัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยร่างพระราชบัญญัติที่เสนอจะต้องจัดทำรายละเอียดที่จำเป็น ได้แก่

๑. บันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
๒. มีบทบัญญัติที่แบ่งเป็นมาตราชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจความประสงค์ของการเสนอร่างกฎหมาย
๓. มีหลักเกณฑ์หรือวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนด (Enforcing Instrument)

วิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายอาจกระทำได้ ๒ วิธีคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง หรืออาจร้องขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายก็ได้ ในกรณีที่ประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเองให้ยื่นเรื่องต่อประธานรัฐสภา โดยต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติที่จะนำเสนอต่อสภา

๒. แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและผู้แทนการเสนอกฎหมาย พร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน

จากนั้น ประธานรัฐสภาจะตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ในขั้นตอนนี้ผู้ใดที่มีรายชื่ออยู่ในประกาศ แต่ไม่ได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย สามารถยื่นคำร้องต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่รัฐสภาแต่งตั้งเพื่อให้ลบชื่อตนเองออกได้ภายในยี่สิบวัน หลังจากวันปิดประกาศ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วให้ถือว่ารายชื่อนั้นถูกต้อง และจะถอนการเข้าชื่อในภายหลังอีกมิได้ ภายหลังจากตรวจสอบความถูกต้องถ้รายชื่อยังคงเกินกว่าหนึ่งหมื่นชื่อให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป แต่ถ้ารายชื่อเหลือไม่ครบหนึ่งหมื่นชื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายทราบ เพื่อดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติมภายใน ๓๐ วันนับตั้งแต่วันที่รับแจ้ง ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วรายชื่อยังไม่ครบหนึ่งชื่อให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

ในกรณีที่เป็นกรเข้าชื่อโดยการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนหนึ่งร้อยคนขึ้นไปยื่นคำขอต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งพร้อมทั้งร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้สภาพิจารณา เพื่อขอให้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จากนั้นประธานกรรมการการเลือกตั้งจะจัดส่งร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อดำเนินการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดทราบว่ามีการเสนอกฎหมายในเรื่องใด และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงชื่อในแบบพิมพ์การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ในจังหวัดที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง โดยกำหนดเวลาจะต้องไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศ เมื่อครบกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรวบรวมแบบพิมพ์การเข้าชื่อเสนอกฎหมายส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายทั้งหมด จากนั้นจึงนำส่งร่างพระราชบัญญัติและบัญชีรายชื่อต่อประธานรัฐสภา

เมื่อร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นผู้เสนอและชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมวุฒิสภาและจะต้องมีผู้แทนของประชาชนฯ ที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติด้วยจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด เพื่อให้ผู้เสนอร่างกฎหมายได้มีโอกาสชี้แจงและแสดงเหตุผลเพื่อปกป้องเจตนารมณ์ของร่างกฎหมาย หลังจากนั้นสภาก็จะพิจารณาร่างกฎหมายตามขั้นตอนปกติ

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินถือเป็นอำนาจในการควบคุม ดูแล หรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามคำแถลงนโยบายที่ให้ไว้ต่อรัฐสภา รวมทั้งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินนี้มีหลายกรณี เช่น การตั้งกระทู้ถาม การตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษาหรือสอบสวนหาข้อเท็จจริง โดยในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรจะมีการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือหน่วยงานในกำกับดูแล โดยการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีจะต้องเสนอชื่อผู้

สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปมาพร้อมกันด้วย (Constructive vote of no confidence) ในส่วนของวุฒิสภามีการขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติ โดยอำนาจหน้าที่วุฒิสภาก็ต่างจากสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากรัฐธรรมนูญฯ มีเจตนารมณ์ให้วุฒิสภาเป็นสภาเป็นสภาตรวจสอบ กลั่นกรอง เนื่องจากมีความเป็นกลางทางการเมือง จึงกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงอีกด้วย

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยคณะกรรมการธิการ ถือเป็น การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพอีกแนวทางหนึ่ง คณะกรรมการธิการ กล่าวคือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการเพื่อให้พิจารณากฎหมายหรือกระทู้กิจการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา ซึ่งนอกจากทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแล้ว ยังทำหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงพิจารณาข้อร้องเรียนอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือนโยบายของรัฐสภา ผลการพิจารณาดังกล่าวจะเป็นข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเพื่อให้ดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนต่อไป โดยในการดำเนินการของคณะกรรมการนั้น คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ ปัจจุบันได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. .... เพื่อแก้ปัญหาที่ผ่านมาว่าบุคคลที่คณะกรรมการเชิญมักไม่ยอมมาชี้แจงเนื่องจากไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกดังกล่าวมีความผิดในทางอาญา ซึ่งปัจจุบันที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงต้องส่งให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไปว่าจะเห็นชอบด้วยกับที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่

นอกจากนี้ ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังมีการปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม เพื่อเสนอปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหรือเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐบาลหรือเรื่องต่าง ๆ ต่อที่ประชุมเพื่อที่จะได้ส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ยังมีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๙ เป็นกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาเพื่อขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ในกรณีเช่นนี้ รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดินในกรณีต่าง ๆ ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ดังนี้

- ๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ๒) การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ
- ๓) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมสมัยสามัญของรัฐสภาก่อนครบกำหนดเวลา ๑๒๐ วัน

๔) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาว่าจำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

๕) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ กรณีอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

๖) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม

๗) การให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุนหรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

การเลือกและให้ความเห็นชอบบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้อำนาจวุฒิสภาในการ “เลือกและให้ความเห็นชอบ” บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ โดยอำนาจหน้าที่ในการเลือก ได้แก่ กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนการให้ความเห็นชอบ ได้แก่ ประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิในศาลปกครองสูงสุด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และอัยการสูงสุด นอกจากนั้นจะเป็นการให้ความเห็นชอบตามบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอมา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกรรมการในองค์กรอิสระต่าง ๆ เช่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งข้างต้น สามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สภาพปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติไทย

ลักษณะของสภาพปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติของไทย จากการศึกษาข้อมูลและการเฝ้าสังเกตพบว่า กระบวนการในการพิจารณากฎหมายของรัฐสภา มีสภาพปัญหาใหญ่ ๆ ๔ ประการ คือ

๑. กระบวนการในการพิจารณากฎหมายของไทย ประสบปัญหาความล่าช้าและไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม และด้านอื่นได้

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับอิทธิพลของข่าวสารข้อมูลได้เข้ามามีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น ดังนั้น กระบวนการพิจารณากฎหมายที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาตามระเบียบวาระในแต่ละขั้นค่อนข้างใช้ระยะเวลา เพราะต้องการให้เกิดความระมัดระวังรอบคอบ โดยเฉพาะในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการที่ควรพิจารณาเป็นรายมาตรา นอกจากจะพิจารณาในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังต้องส่งให้วุฒิสภาเพื่อพิจารณากลับกรอง จึงเป็นผลให้กฎหมายที่

จะออกบังคับใช้นั้นเกิดความล่าช้า และไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้

๒. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในเชิงเทคนิคหรืออักษรบัญญัติของกฎหมายแต่ละประเภท อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้กระบวนการตรากฎหมายขาดคุณภาพ และไม่สามารถบังคับใช้ได้ครอบคลุมในทุกกรณีของปัญหาที่เกิดขึ้น ดังปรากฏให้เห็นอยู่เสมอถึงการพิจารณาหรือตีความในตัวของกฎหมาย เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้

๓. ปัญหาการขาดการสนับสนุนข้อมูลทางราชการอย่างเพียงพอสำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมายหรือควบคุมการบริหารราชการของฝ่ายบริหารหรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้ความเห็นชอบต่อประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ

๔. ปัญหาการขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและความเข้าใจอย่างแท้จริงในสาระสำคัญของกฎหมาย หรือเรื่องราวนั้น ๆ ที่ต้องผ่านการประชุมพิจารณาของกระบวนการนิติบัญญัติ

การแก้ไขปัญหาด้วยการวิจัย

ลักษณะของปัญหาข้างต้นล้วนแต่เป็นปัญหาที่เกิดจากข้อมูลที่จะสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติที่ไม่เพียงพอ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อใช้ประกอบการประชุมพิจารณา ดังนั้น การวิจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นช่องทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ ตามลักษณะของปัญหา ดังนี้

๑. การแก้ไขปัญหาล่าช้าในกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายต้องอาศัยการวิจัย เป็นเครื่องมือสำคัญทั้งในขั้นตอนการพิจารณาตามระเบียบวาระ คือ

วาระที่ ๑ ชั้นรับหลักการ เมื่อร่างพระราชบัญญัติที่ถูกส่งมาจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีถึงสภาผู้แทนราษฎร หรือกฎหมายนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒๐ คน เสนอร่างกฎหมาย หรือกรณีการเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหนึ่งหมื่นคน ร่างพระราชบัญญัตินั้นจะเสนอมายังหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันตามกฎหมาย รัฐสภาโดยประธานรัฐสภาจะนำเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมของสภาโดยมีเหตุผลความจำเป็นเร่งด่วนของร่างพระราชบัญญัตินั้น จะอย่างไรก็ตาม เมื่อร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าสู่การประชุมพิจารณาของสภา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอร่างพระราชบัญญัติ และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายได้ ไม่ว่าจะอภิปรายค้านหรือสนับสนุน หรือการถามข้อสงสัย หรือการตั้งข้อสังเกต แม้จะมีเอกสารประกอบการพิจารณาที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาอยู่แล้ว แต่อาจจะยังไม่เพียงพอ เพราะเอกสารประกอบนั้นส่วนใหญ่เป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งขาดข้อมูลด้านการวิจัย ดังนั้น เพื่อให้การประชุมพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถตัดสินใจเห็นชอบหรือคัดค้านควรมีการวิจัยสนับสนุนร่างพระราชบัญญัตินั้นในทุกกรณี ซึ่งอาจจะใช้วิธีการวิจัยเอกสารหรือการสำรวจประกอบกับในเรื่องที่เสนอขึ้นจะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นความสำคัญและใช้เวลาในการอภิปรายน้อย และสามารถตัดสินใจเห็นชอบหรือคัดค้านได้ง่ายขึ้น

วาระที่ ๒ ชั้นการพิจารณาโดยคณะกรรมการและการพิจารณารายมาตรา การพิจารณาในขั้นตอนนี้จะเป็นการพิจารณาของคณะกรรมการ และการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเสร็จ ซึ่งเป็นการพิจารณารายมาตรา จำเป็นจะต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาแต่ละมาตรา ความละเอียดรอบคอบของข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาจะเกิดขึ้นได้นั้น

จะต้องอาศัยกระบวนการวิจัย ซึ่งการวิจัยในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญประจำตัวของสมาชิกเพื่อจะได้มีบทบาทหน้าที่อย่างสำคัญในการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นของกฎหมายที่คณะกรรมการกำลังพิจารณายู่นั้น โดยการวิจัยจะเลือกการวิจัยในรายมาตราที่สำคัญและมีรายละเอียดในทางเทคนิคค่อนข้างมาก หรือจะดำเนินการวิจัยประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องในภาพรวมของร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกัน โดยใช้ระยะเวลาในการวิจัยศึกษาข้อมูลประมาณ ๔-๖ เดือน โดยผู้ที่ทำการศึกษาวินิจฉัยนั้น อาจจะได้รับมอบหมายจากสภาผู้แทนราษฎร โดยสภาผู้แทนราษฎรสนับสนุนทุนวิจัยในเรื่องนั้น ๆ

วาระที่ ๓ เป็นการพิจารณาลงมติว่าจะให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้นทั้งฉบับหรือไม่ หากการอภิปรายในวาระที่ ๒ ที่เป็นการพิจารณา ในรายละเอียดเป็นรายมาตราของร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมการที่สภาตั้งขึ้น ได้อาศัยข้อมูลจากผลงานการวิจัยเป็นข้อมูลสำคัญในการพิจารณา ก็จะเป็นผลให้การพิจารณาลงมติในวาระที่ ๓ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตัดสินใจได้ง่ายขึ้น และผลของการลงมติดีมีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โอกาสที่ร่างพระราชบัญญัตินี้จะตกไปก็จะเกิดขึ้นได้น้อยหรืออาจจะไม่มีเลย

๒. การแก้ไขปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในเชิงเทคนิคหรืออักษรบัญญัติของกฎหมายแต่ละประเภท ร่างพระราชบัญญัติที่มีผลบังคับใช้เกี่ยวกับเรื่องใด ๆ นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักการและเหตุผลและสาระสำคัญของกฎหมายในรายมาตรา ซึ่งแต่ละมาตรานั้นอาจจะมีศัพท์ทางเทคนิค หรืออักษรบัญญัติ เพื่อใช้เป็นคำสั่งบังคับความหมายในร่างพระราชบัญญัตินั้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในศัพท์เทคนิคหรืออักษรบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัติเหล่านั้น จะต้องอาศัยการวิจัยในการอธิบายศัพท์เหล่านั้นด้วย การวิจัยพื้นฐานหรือการวิจัยบริสุทธิ์ อันเป็นการวิจัยที่มุ่งแสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริงและเพิ่มพูนความรู้ในศัพท์เทคนิคหรืออักษรบัญญัติที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติ โดยร่างพระราชบัญญัติที่เข้าสู่การพิจารณาของสถาบันควรมีคำอธิบายศัพท์เทคนิคหรืออักษรบัญญัติประกอบอยู่ด้วย

๓. การแก้ไขปัญหาการขาดการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการอย่างเพียงพอต่อการจัดตั้งให้มีองค์กรระดับสำนักงานเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่อย่างสำคัญในการสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่จะนำมาสนับสนุนประกอบการพิจารณาอาจเป็นข้อมูลที่มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว หรือเห็นชอบให้มีการศึกษาวิจัยขึ้นใหม่ องค์กรการวิจัยที่จัดตั้งขึ้นนี้จะต้องทำหน้าที่สนับสนุนข้อมูลการวิจัยให้ครอบคลุมการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติทั้งหมดในทุก ๆ ด้าน เมื่อมีองค์กรการวิจัยแล้วจะใช้ลักษณะหรือระเบียบวิธีการวิจัยแบบใดเพื่อให้ได้ข้อมูลมาสนับสนุนการทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติให้ขึ้นอยู่กับกรณีของประเด็นปัญหาที่ตอบโจทย์ด้วยกระบวนการวิจัย เพราะกระบวนการวิจัยมีหลายประเภทดังที่กล่าวมาแล้ว ในแนวคิดการจำแนกการวิจัย

๔. การแก้ไขปัญหาการขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและความเข้าใจอย่างแท้จริงในสาระสำคัญของกฎหมาย อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดฝึกอบรมบุคลากรของสำนักงานวิชาการ ด้วยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยในแต่ละแขนงวิชาโดยให้อิสระในการเลือกอบรมตามพื้นความรู้เดิมหรือความต้องการความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล ในอีกวิธีการหนึ่งก็คือ การจัดตั้งองค์การวิจัยในสำนัก และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญการวิจัยในแต่ละสาขาวิชามาเป็นคณะที่ปรึกษาหรือดำเนินการวิจัยในประเด็นหรือกรณีปัญหาที่รัฐสภาต้องการข้อมูลสนับสนุนประกอบการพิจารณา โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

สรุป

กระบวนการนิติบัญญัติจะสามารถดำเนินการตรากฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการ และให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ จะต้องอาศัยกระบวนการวิจัย ซึ่งมีระเบียบแบบแผนที่หลากหลายที่สามารถที่จะรองรับหรือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาข้อมูลความรู้ในศาสตร์ของแต่ละสาขาวิชาหรือเป็นการวิจัยเพื่อสืบค้นข้อมูลมาสนับสนุนการพิจารณาของสมาชิกรัฐสภานั้น อาจจะต้องอาศัยบุคลากรของสำนักงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการวิจัย หรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในการวิจัยในแต่ละสาขาวิชามาเป็นคณะที่ปรึกษา ตลอดจนการส่งเสริมหรือสนับสนุนข้าราชการในสายงานวิชาการให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างเพียงพอสำหรับการวิจัยด้วยการส่งเสริมให้การอบรมด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และควรเป็นไปด้วยความสมัครใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย ก็จะเป็นผลให้กระบวนการนิติบัญญัติสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ อันจะก่อให้เกิดความเจริญมั่นคงของประเทศจากการบังคับใช้กฎหมายที่ทันสมัย ทันทต่อสถานการณ์ และสามารถอำนวยความสะดวกให้กับทุกคนในสังคมภายใต้กรอบกฎหมาย กติกาเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดผลดีกับประเทศชาติและประชาชนได้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และประเทศมีความเจริญก้าวหน้าอย่างถาวรสืบไป

เอกสารอ้างอิง

จรัส สุวรรณมาลา. (๒๕๔๕). **ระบบวิจัยโลกกับระบบวิจัยไทย**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

เจษ อนุกุลโกครัตน์. (๒๕๕๓). **การพัฒนากระบวนการนิติบัญญัติของคณะกรรมการในระบอบรัฐสภาไทย**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ณรงค์ โปธิพุกษานันท์. (๒๕๕๑). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท

นรนิติ เศรษฐบุตร. (๒๕๔๙). **กระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

บุญรักษา ชมชื่น. (๒๕๕๑). **การทบทวนและวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับสถาบันนิติบัญญัติและกระบวนการนิติบัญญัติ**. รายงานการศึกษารายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ประสพสุข บุญเดช. (๒๕๕๔). **กระบวนการนิติบัญญัติการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์. (๒๕๕๕). **ระบบงานรัฐสภา**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

เอกสารออนไลน์

บุญเกิด โสภณ. (๒๕๕๕). **คู่มือปฏิบัติงานวิจัยเบื้องต้น**. [ออนไลน์] สืบค้นวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕. เข้าถึงได้จาก http://www.....ac.th/rdi/km/wp_content/upload...

_____. (๒๕๕๕). **กระบวนการนิติบัญญัติไทย**. [ออนไลน์] สืบค้นวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaiLawwatch.org/legislation-in-Thailand/>

บทความที่น่าสนใจ

สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด นวัตกรรมใหม่ของการเมืองไทย

โดย...ฐากร จุลินทร

ด้วยประกาศคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.) เรื่อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของ ส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ และประกาศรัฐสภา เรื่อง การกำหนดสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้มีสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ การเมืองไทย หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของการเมืองไทยที่รัฐสภาจะได้จัดตั้งหน่วยงานในส่วน ภูมิภาค เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างรัฐสภากับประชาชน จึงเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาศึกษา โดยมีลำดับ หัวข้อดังนี้

๑. ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด
๒. การศึกษาประสบการณ์เบื้องต้นจากต่างประเทศและการจัดตั้งหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของ รัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
๓. ความทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของรัฐสภา ศาล และองค์กรตาม รัฐธรรมนูญ
๔. การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะเริ่มต้น จำนวน ๖ จังหวัด
๕. แนวคิดการจัดสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะต่อไป
๖. บทวิเคราะห์และบทสรุป

๑. ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด

คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภาในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๕ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ได้มี มติเห็นชอบให้จัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด โดยในระยะเริ่มต้นให้มีจำนวน ๖ จังหวัด และให้สำนักงาน รัฐสภาประจำจังหวัดมีสถานภาพเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกลุ่มงานที่ขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร โดยในระยะเริ่มต้นที่กำหนดสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดเป็นกลุ่มงาน เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ จากนั้นจึงค่อยปรับและพัฒนา องค์กรเป็นหน่วยงานระดับสำนักต่อไป ต่อมาจึงได้มีประกาศคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา เรื่อง การ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อรองรับกับมติดังกล่าวข้างต้น โดยให้สำนักงานรัฐสภาประจำ จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทบาท อำนาจหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คณะกรรมาธิการ รวมทั้งการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยใน ระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้คำแนะนำและสนับสนุนในการใช้สิทธิของประชาชน และผู้มีสิทธิ เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับการประชุม และระเบียบที่กำหนดไว้

(๓) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ เรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมของประชาชนตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ ตลอดจนดำเนินการตรวจสอบ กลั่นกรองข้อเท็จจริงและสรุปเรื่องร้องทุกข์ เรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมต่าง ๆ ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ เพื่อเสนอความเห็นและแนวทางแก้ไขต่อประธานรัฐสภาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยสั่งการ

(๔) ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิการและสมาชิกรัฐสภา

(๕) ประสานราชการกับหน่วยงานหรือส่วนราชการอื่นทั้งภายในและภายนอกอันเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

(๖) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

หลังจากนั้นได้มีประกาศรัฐสภา เรื่อง การกำหนดสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙ ตอนพิเศษ ๑๘๗ ง หน้า ๗๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ และมีผลบังคับใช้ในวันถัดไปคือ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ สำหรับสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดที่มีการจัดตั้งในระยะเริ่มแรกนี้มีจำนวน ๖ แห่ง ประกอบด้วย

- (๑) สำนักงานรัฐสภาขอนแก่น
- (๒) สำนักงานรัฐสภาชลบุรี
- (๓) สำนักงานรัฐสภาเชียงราย
- (๔) สำนักงานรัฐสภาพระนครศรีอยุธยา
- (๕) สำนักงานรัฐสภาสุราษฎร์ธานี
- (๖) สำนักงานรัฐสภาอุบลราชธานี

๒. การศึกษาประสบการณ์เบื้องต้นจากต่างประเทศและการจัดตั้งหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของ

รัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

จากการศึกษาและตรวจสอบเบื้องต้นแล้วปรากฏว่า บางประเทศมีการจัดตั้งหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของรัฐสภา อาทิ ประเทศแอฟริกาใต้ ได้มีการจัดตั้ง Parliament Democracy Offices (PDO) ในพื้นที่ ๙ จังหวัดของแอฟริกาใต้ (อนึ่ง แอฟริกาใต้มีเขตการปกครองจำนวน ๙ จังหวัด-ผู้จัดทำบทความ) เพื่อทำหน้าที่ให้ความรู้ต่อสาธารณชนในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา และเป็นช่องทางสำหรับความเชื่อมโยงกับประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมกับการบวนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา รวมทั้งมีหน้าที่สนับสนุนโครงการและกิจกรรมของรัฐสภา อย่างไรก็ตามอีกหลายประเทศไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของรัฐสภา ซึ่งอาจอธิบายได้คือ ประเทศที่มีลักษณะการปกครองในรูปแบบสมัชชาพันธรัฐหรือสหพันธรัฐ มีการกระจายอำนาจไปสู่รัฐต่าง ๆ แล้ว จึงทำให้การใช้อำนาจส่วนกลางที่มีต่อส่วนภูมิภาคเป็นไปอย่างจำกัดตามเท่าที่มีความจำเป็น

สำหรับการจัดตั้งหน่วยงานของประเทศไทยใน ส่วนภูมิภาคของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๑

การจัดตั้งหน่วยงานของประเทศไทยใน ส่วนภูมิภาคของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ลำดับและรายชื่อองค์กร	การมี/การไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค
๑. รัฐสภา	มี (สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด)
๒. ศาลรัฐธรรมนูญ	ไม่มี
๓. ศาลยุติธรรม	มี (อาทิ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษภาค/สำนักงานศาลยุติธรรมภาค)
๔. ศาลปกครอง	มี (ศาลปกครองในภูมิภาค/สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค)
๕. คณะกรรมการการเลือกตั้ง	มี (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด)
๖. ผู้ตรวจการแผ่นดิน	ไม่มี
๗. คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	มี [คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำ จังหวัด (ป.ป.จ.) และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด]
๘. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	มี (สำนักตรวจสอบพิเศษภาค/สำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด)
๙. องค์กรอัยการ	มี (อาทิ สำนักงานอัยการภาค/สำนักงานอัยการจังหวัด)
๑๐. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ไม่มี
๑๑. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ไม่มี

ที่มา : รวบรวมจากข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนของแต่ละองค์กรโดยผู้จัดทำบทความ

๓. ความทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณาความทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญแล้ว จะพบว่า ศาลมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาบรรทัดคดีที่เป็นความรับผิดชอบ โดยเฉพาะอยู่แล้วจึงไม่ได้มีความทับซ้อนทางอำนาจหน้าที่แต่อย่างใด ดังนั้น จึงมีประเด็นส่วนนี้เฉพาะรัฐสภา และองค์กรตามรัฐธรรมนูญบางองค์กร โดยเมื่อพิจารณาจำแนกอำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดตามรายละเอียดใน ข้อ ๑. ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด แล้ว จะพบว่ามีสาระใน ๓ มิติที่สำคัญดังนี้

มติที่ ๑ การเชื่อมโยงระหว่างรัฐสภากับประชาชนของการให้ความรู้ ทั้งในส่วนของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง หรือการให้คำแนะนำและสนับสนุนการใช้สิทธิของประชาชน

มติที่ ๒ การรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน

มติที่ ๓ การประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสมาชิกรัฐสภา ตลอดจนประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา

ทั้งนี้ ถ้าพิจารณาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว จะไม่ปรากฏข้อความที่ชัดเจนสำหรับการกำหนดให้รัฐสภามีหน้าที่ให้ความรู้แก่ประชาชนหรือรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ซึ่งต่างกับคณะกรรมการเลือกตั้งที่มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามบทบัญญัติของมาตรา ๒๓๖ (๘) แห่งรัฐธรรมนูญ หรือต่างกับผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนตามบทบัญญัติของมาตรา ๒๔๔ แห่งรัฐธรรมนูญ รวมทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีอำนาจหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนตามบทบัญญัติของมาตรา ๒๕๗ แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ถึงกระนั้นเมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญสำหรับการตรากฎหมาย การให้ความเห็นชอบและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ดังนั้นจึงอาจวินิจฉัยและตีความทางกฎหมายโดยอนุโลมคือ รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนหรือรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในลักษณะเดียวกัน

ฉะนั้นจึงเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่หน่วยงานในส่วนภูมิภาคของรัฐสภาและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การให้ความรู้ต่อประชาชน สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความรู้ต่อประชาชนในองค์กรวม ทั้งที่เป็นความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทบาท อำนาจหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ตลอดจนความรู้ด้านการเมืองการปกครอง รวมทั้งการใช้คำแนะนำและสนับสนุนการใช้สิทธิของประชาชน ตามที่อ้างถึงข้างต้นแล้ว ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามความในข้อ ๖ แห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ สำหรับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด (ป.ป.จ.) มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนในทุกระดับได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการทุจริตตามความในข้อ ๓๘ แห่งระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งไม่ได้มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตอำนาจหน้าที่โดยตรงของสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด

ประเด็นที่ ๒ การรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดมีอำนาจในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ในขณะที่ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มี

หน่วยงานในภูมิภาคที่ดำเนินการรับเรื่องร้องเรียน สำหรับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด (สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด) มีหน้าที่รับเรื่องกล่าวหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิใช่การรับเรื่องร้องเรียนโดยทั่วไป

จากการศึกษาเปรียบเทียบดังกล่าวจึงสรุปได้คือ มีความทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในภารกิจด้านการให้ความรู้แก่ประชาชน อย่างไรก็ตามไม่มีความทับซ้อนในการรับเรื่องร้องทุกข์แต่อย่างใด เพราะหน่วยงานที่มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่มีหน่วยงานในระดับภูมิภาค ทั้งนี้องค์กรอื่นคือ องค์กรอัยการหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีหน่วยงานในระดับภูมิภาคที่มีภารกิจในกระบวนการยุติธรรมหรือการตรวจเงินแผ่นดินโดยเฉพาะซึ่งไม่เกี่ยวข้องในประเด็นการศึกษาดังกล่าวนี้ สำหรับสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค และไม่มีอำนาจหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนแต่ประการใด

๔. การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะเริ่มต้น จำนวน ๖ จังหวัด

ได้มีการกำหนดให้สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะแรกจำนวน ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ชลบุรี เชียงราย พระนครศรีอยุธยา สุราษฎร์ธานี และอุบลราชธานี ทั้งนี้มีการกระจายการจัดตั้งในภูมิภาคต่าง ๆ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตที่สำคัญคือ ยังไม่มีการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในภาคตะวันตก ทั้งนี้ไม่ได้มีการอธิบายถึงเหตุผลการเลือก ๖ จังหวัดแรกในระยะเริ่มต้น แต่เมื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทางภูมิศาสตร์หรือขนาดประชากรตลอดจนคุณลักษณะของ ๖ จังหวัด ปรากฏว่ามีคุณลักษณะที่ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งและมีความแตกต่างกันในบางประการ จึงอาจวิเคราะห์และจำแนกได้ดังนี้

(๑) ขนาดพื้นที่ จังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ค่อนข้างใหญ่ที่มีพื้นที่มากกว่า ๑๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรมีจำนวน ๔ จังหวัดได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ชลบุรี เชียงราย และสุราษฎร์ธานี สำหรับจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร มีจำนวน ๒ จังหวัดได้แก่ จังหวัดชลบุรีและพระนครศรีอยุธยา

(๒) ขนาดประชากร จังหวัดที่มีขนาดประชากรค่อนข้างมากที่มีขนาดประชากรมากกว่า ๑ ล้านคน มีจำนวน ๕ จังหวัด ยกเว้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประชากรประมาณ ๗๘๐,๐๐๐ คน (ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๔)

(๓) ขนาดทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดใน พ.ศ. ๒๕๕๓ ของ ๖ จังหวัด ดังนี้

ตารางที่ ๒

ผลิตภัณฑ์มวลจังหวัดใน พ.ศ. ๒๕๕๓ ของ ๖ จังหวัดที่มีการจัดสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะเริ่มแรก

ลำดับและชื่อจังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปีต่อคน และลำดับของจังหวัด
๑. ขอนแก่น	๑๔๕,๓๗๒ ล้านบาท	๗๖,๘๗๑ บาท (ลำดับที่ ๓๕)
๒. ชลบุรี	๖๕๗,๕๔๕ ล้านบาท	๕๕๔,๑๖๐ บาท (ลำดับที่ ๒)
๓. เชียงราย	๖๗,๒๗๓ ล้านบาท	๕๕,๖๐๐ บาท (ลำดับที่ ๕๑)
๔. พระนครศรีอยุธยา	๓๕๕,๑๗๗ ล้านบาท	๔๕๙,๗๒๔ บาท (ลำดับที่ ๖)
๕. สุราษฎร์ธานี	๑๖๑,๑๖๔ ล้านบาท	๑๕๙,๕๗๓ บาท (ลำดับที่ ๑๖)
๖. อุบลราชธานี	๗๖,๖๑๓ ล้านบาท	๔๐,๙๗๖ บาท (ลำดับที่ ๖๒)

ที่มา หนังสือสถิติผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้าที ๒๐ โดยเป็นข้อมูลของ พ.ศ. ๒๕๕๓

จากข้อมูลดังกล่าวปรากฏว่า ขนาดทางเศรษฐกิจทั้ง ๖ จังหวัดมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เนื่องจากจังหวัดชลบุรีและพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีขนาดทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างใหญ่อันเนื่องมาจากเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ทั้งนี้ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (Gross Provincial product per capita) เป็นจังหวัดที่ ๒ และที่ ๖ ตามลำดับ และมีค่าสูงกว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคต่อคนอีก ๔ จังหวัดอย่างชัดเจน โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคต่อคน ทั้งประเทศเท่ากับ ๑๖๐,๕๕๖ บาท/คน จึงทำให้ได้ข้อเท็จจริงคือ จังหวัดชลบุรีและพระนครศรีอยุธยามีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย ในขณะที่จังหวัดขอนแก่น เชียงราย สุราษฎร์ธานี และอุบลราชธานี มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

(๔) ศูนย์กลางด้านอุดมศึกษา ทั้ง ๖ จังหวัดเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยบูรพา (จังหวัดชลบุรี) และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (จังหวัดเชียงราย) เป็นต้น ซึ่งจะทำให้สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดสามารถสร้างเครือข่ายด้านการให้ความรู้ต่อประชาชนผ่านสถาบันอุดมศึกษาและสถานศึกษาอื่นได้

(๕) ศูนย์กลางการขนส่ง โดยเฉพาะศูนย์กลางขนส่งทางอากาศ ซึ่งทั้ง ๕ จังหวัดยกเว้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาล้วนแต่มีท่าอากาศยานในเชิงพาณิชย์

๕. แนวคิดการจัดสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะต่อไป

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ยังไม่มีประกาศรัฐสภาที่เกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดเพิ่มเติม ดังนั้น จึงเสนอแนวคิดของการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะต่อไป เมื่อพิจารณาจากคุณลักษณะร่วมกันบางประการของจังหวัดต่าง ๆ ตามรายละเอียดในข้อ ๔. **การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะเริ่มต้น จำนวน ๖ จังหวัด** ซึ่ง ๖ จังหวัดเหล่านี้เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ค่อนข้างใหญ่ มีจำนวนประชากรค่อนข้างมาก มีขนาดทางเศรษฐกิจค่อนข้างใหญ่ (หมายถึง จังหวัดชลบุรีและ

พระนครศรีอยุธยา) เป็นศูนย์กลางทางด้านอุดมศึกษา และเป็นศูนย์กลางการขนส่งโดยเฉพาะการขนส่งทางอากาศ (ยกเว้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) ดังนั้น การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๒ ควรมีลักษณะแตกต่างกับการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ เพื่อการประเมินผลหรือศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ และระบอบที่ ๒ ว่า มีลักษณะแตกต่างกันในลักษณะใด อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดที่มีการจัดตั้งแล้ว พร้อมทั้งการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในอนาคตต่อไป

ดังนั้น จึงเสนอแนวคิดคุณลักษณะของการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๒ ดังนี้

ก. ตั้งอยู่ในภาคตะวันตก เนื่องจากการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ ไม่มีการจัดตั้งในภาคตะวันตกซึ่งประกอบด้วยจังหวัดกาญจนบุรี ตาก เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี (จากการกำหนดของราชบัณฑิตยสถานและคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติ) เพราะฉะนั้นการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๒ จึงควรมีการจัดตั้งในภาคตะวันตกอย่างน้อยใน ๑ จังหวัด

ข. ไม่มีการจัดตั้งในภาคกลาง เนื่องจากจังหวัดในภาคกลางมีระยะทางใกล้กับกรุงเทพฯ ประกอบกับได้มีการจัดตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งอยู่ในภาคกลางสำหรับการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ แล้ว จึงยังไม่มีควมจำเป็นที่จะจัดตั้งเพิ่มเติมสำหรับระบอบที่ ๒

ค. ไม่เป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ ขนาดประชากร และขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ เนื่องจากการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ มีลักษณะร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคุณลักษณะด้านขนาดพื้นที่ ขนาดประชากร และขนาดเศรษฐกิจที่ค่อนข้างใหญ่ เพราะฉะนั้นการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๒ จึงควรเป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ ขนาดประชากร และขนาดเศรษฐกิจที่ไม่ใหญ่มากนัก

ง. มีสภาพทางภูมิศาสตร์ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ มีเพียงจังหวัดเชียงรายและอุบลราชธานีเท่านั้นที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เพราะฉะนั้นการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๒ จึงควรจัดตั้งในจังหวัดที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อศึกษาความสภาพความซับซ้อนของจังหวัดชายแดนในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว ความมั่นคง การเคลื่อนย้ายแรงงาน หรือการก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดที่มีสภาพภูมิศาสตร์กับประเทศเพื่อนบ้านจะมีฐานทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาด้านการบริหารของประเทศไทยอีกประการหนึ่ง

จ. ประชาชนในจังหวัดที่มีความแตกต่างในเรื่องชาติพันธุ์หรือความเชื่อทางศาสนา เพื่อพิจารณาการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ แล้ว จะไม่มีความแตกต่างในเรื่องชาติพันธุ์หรือความเชื่อทางศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๒ จึงควรมีการพิจารณาปัจจัยในส่วนนี้ด้วย เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๑ และระบอบที่ ๒

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะดังกล่าวจึงเสนอรายชื่อจังหวัดที่ควรพิจารณาจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระบอบที่ ๒ จำนวน ๕ จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร ราชบุรี สระแก้ว สตูล และอุดรดิตถ์ ตามรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๓

รายชื่อจังหวัดที่ควรพิจารณาจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะที่ ๒ จำนวน ๕ จังหวัด

จังหวัดและภาค	พื้นที่ (ตร.กม.) และลำดับของ จังหวัด (ข้อมูล พ.ศ. ๒๕๕๔)	ประชากร (คน) และลำดับของ จังหวัด (ข้อมูล พ.ศ. ๒๕๕๔)	ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดต่อคน (บาท/คน) และลำดับของจังหวัด (ข้อมูล พ.ศ. ๒๕๕๓)	ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
๑. มุกดาหาร (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	๔,๓๓๙ (ลำดับที่ ๕๑)	๓๔๐,๕๘๑ (ลำดับที่ ๖๖)	๔๕,๕๙๒ (ลำดับที่ ๕๘)	- ติดกับประเทศลาว และมีกลุ่มเผ่าไทยแสก
๒. ราชบุรี (ภาคตะวันตก)	๕,๑๙๖ (ลำดับที่ ๔๒)	๘๔๒,๖๘๔ (ลำดับที่ ๒๙)	๑๕๒,๓๘๐ (ลำดับที่ ๑๙)	- ติดกับประเทศพม่า และมีกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง
๓. สระแก้ว (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	๗,๑๙๕ (ลำดับที่ ๒๗)	๕๔๕,๕๙๖ (ลำดับที่ ๔๔)	๔๘,๒๐๖ (ลำดับที่ ๕๕)	- ติดกับประเทศกัมพูชา
๔. สตูล (ภาคใต้)	๒,๔๗๘ (ลำดับที่ ๖๔)	๓๐๑,๔๖๗ (ลำดับที่ ๖๙)	๑๐๗,๔๗๙ (ลำดับที่ ๒๘)	- ติดกับประเทศมาเลเซีย และมีผู้นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ ๗๔
๕. อุตรดิตถ์ (ภาคเหนือ)	๗,๘๓๘ (ลำดับที่ ๒๕)	๔๖๑,๐๔๐ (ลำดับที่ ๕๙)	๕๒,๙๒๐ (ลำดับที่ ๕๓)	- ติดกับประเทศลาว

ที่มา

๑. วิกิพีเดียไทย (ม.ป.ป)

๒. ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

๓. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๕)

๔. จังหวัดสตูล (๒๕๕๕)

๖. บทวิเคราะห์และบทสรุป

๖.๑ บทวิเคราะห์

การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดถือว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของระบบการเมืองไทย สำหรับการขยายขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาไปสู่ภูมิภาคในภาคปฏิบัติอย่างจริงจัง เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติที่แสดงถึงการสนับสนุนความร่วมมือร่วมทางทางการเมืองของประชาชนทั้งในส่วนการใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสนอร่างพระราชบัญญัติ การตรวจสอบการใช้อำนาจทุกระดับ การเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง การสร้างเครือข่ายเพื่อแสดงความเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ฯลฯ พร้อมกันนั้นถ้าพิจารณาข้อเท็จจริงของสังคมไทยที่มีความแตกต่างหรือความเหลื่อมล้ำของประชาชนในแต่ละระดับรายได้หรือพื้นที่การปกครอง ประกอบกับเมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญในองค์รวมสำหรับการตรากฎหมาย การให้ความเห็นชอบ และการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้

คณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ด้วยเหตุดังกล่าวจึงอาจวินิจฉัยและตีความทางกฎหมายโดยอนุโลมคือ รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนหรือรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า รัฐสภามีความจำเป็นต่อการจัดตั้งหน่วยงานในส่วนภูมิภาคเพื่อลดช่องว่างของความเท่าเทียมกันทางโอกาสของประชาชนในการให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครองหรือการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน

แม้ว่าสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดจะมีความทับซ้อนกันในอำนาจหน้าที่บางประการกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครองต่อประชาชน แต่ควรมีกระบวนการบริหารจัดการที่แปรสภาพความทับซ้อนดังกล่าวนี้ให้เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดกับหน่วยงานในส่วนภูมิภาคขององค์กรตามรัฐธรรมนูญต่อการเสริมสร้างความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อประชาชน สำหรับองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่ได้มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ฉะนั้นจึงอาจเป็นบทบาทอีกประการหนึ่งของรัฐสภาสำหรับการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในส่วนภูมิภาคตามขอบเขตหน้าที่ขององค์กรนิติบัญญัติ

๖.๒ บทสรุป

การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะเริ่มต้นหรือระยะที่ ๑ มีจำนวน ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ชลบุรี เชียงราย พระนครศรีอยุธยา สุราษฎร์ธานี และอุบลราชธานี ที่กระจายตัวอยู่ใน ๕ ภูมิภาค อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคุณลักษณะของ ๖ จังหวัดดังกล่าวแล้วปรากฏว่า คุณลักษณะร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งในประเด็นของขนาดพื้นที่ ขนาดประชากร ขนาดทางเศรษฐกิจ ศูนย์กลางด้านอุดมศึกษาและศูนย์กลางด้านการขนส่ง แต่เมื่อพิจารณาจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง ๗๖ จังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพฯ) มีสภาพความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ ขนาดและลักษณะทางประชากร ขนาดทางเศรษฐกิจ ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนจนปัญหาความแตกต่างทางชาติพันธุ์หรือการนับถือศาสนาในท้องถิ่น อีกทั้งยังไม่มี การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในภาคตะวันตก

ดังนั้น เพื่อให้การประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน จึงได้เสนอแนวคิดการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะที่ ๒ ที่มีคุณลักษณะแตกต่างกับการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในระยะที่ ๑ โดยควรเป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ ขนาดประชากร และขนาดทางเศรษฐกิจที่ไม่ใหญ่มากนัก นอกจากนั้นควรเป็นจังหวัดที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน มีประชากรที่มีความต่างกันทางชาติพันธุ์หรือการนับถือศาสนา รวมทั้งเป็นจังหวัดที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติ และที่สำคัญควรมีสถานการณ์สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดอย่างน้อย ๑ แห่งอยู่ในภาคตะวันตก เมื่อพิจารณาแนวคิดดังกล่าว จึงเสนอให้จัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร ราชนบุรี สระแก้ว สตูล และอุดรดิตถ์ เพื่อประโยชน์สำหรับการพัฒนาสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดที่มีการจัดตั้งแล้วพร้อมทั้งประโยชน์ต่อการจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดในอนาคตต่อไป

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา. (๒๕๕๕). “ประกาศคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา เรื่อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๕”. ๓๑ ตุลาคม.

คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา. (๒๕๕๕). “หนังสือ ที่ ๙๒/๒๕๕๕ เรื่อง การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภา
ประจำจังหวัด”. ๑ พฤศจิกายน.

จังหวัดสตูล. (๒๕๕๕). **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสตูล 2555**. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.
เข้าถึงได้จาก <http://www.satun.go.th/satun/91000/images/pdf/DATA/DATA54.pdf>.

ประกาศรัฐสภา เรื่อง การกำหนดสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัด. พ.ศ. ๒๕๕๕. (๒๕๕๕).

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙, ตอนพิเศษ ๑๘๗ ง (๑๓ ธันวาคม): ๗๐.

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็น
กรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม
๒๕๕๕. (๒๕๕๕). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๒๙, ตอนพิเศษ ๕๙ ง (๒๙ มีนาคม): ๑๗-๒๐.

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการ
เลือกตั้งประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒. (๒๕๕๒). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๒๖, ตอนที่ ๔๒ ก
(๒๙ มิถุนายน): ๒๖-๔๒.

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๕. (๒๕๕๕). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๒๙, ตอนที่ ๙๘ ก
(๑๑ ตุลาคม): ๘-๒๒.

วิกิพีเดียไทย. (ม.ป.ป). **รายชื่อจังหวัดในประเทศไทยเรียงตามพื้นที่**. [ออนไลน์].

วันที่ค้นข้อมูล ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก [th.wikipedia.org/.../รายชื่อจังหวัดใน
ประเทศไทยเรียงตามพื้นที่ ...](http://th.wikipedia.org/.../รายชื่อจังหวัดในประเทศไทยเรียงตามพื้นที่)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๕). **สถิติผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด**.
ม.ป.ท.

แนวทางใหม่ในการรักษาโรคภูมิแพ้ และโรคของคนแพ้อากาศ

เรียบเรียงโดย..นารีลักษณ์ ศิริวรรณ

สำหรับคอลัมน์รอบโลกวิจัยประจำเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ ขอนำเสนอเรื่อง แนวทางใหม่ในการรักษาโรคภูมิแพ้ และโรคของคนแพ้อากาศ ซึ่งมักจะเกิดขึ้น เมื่อเริ่มเข้าสู่ฤดูหนาว อากาศเปลี่ยนแปลง ทำให้หลาย ๆ คนเริ่มมีอาการไม่สบาย โดยเฉพาะเด็ก ๆ เริ่มมีอาการจาม คัดจมูก น้ำมูกไหล เด็กบางคนต้องหยุดเรียนเพราะเป็นหวัด ส่วนผู้ปกครองก็ต้องลงงานเพื่ออยู่ดูแลลูกหรือพาลูกไปหาหมอ อันที่จริงอาการเหล่านี้ อาจจะเป็นเรื่องปกติของไข้หวัด จึงไม่ค่อยมีใครใส่ใจเท่าใดนัก บางคนซื้อยารับประทานเองและคิดว่าพอพ้นฤดูหนาวก็คงจะหาย อย่างไรก็ตาม มีคนจำนวนมากที่เป็นหวัดเรื้อรัง ไม่สบายทุกครั้งที่อากาศเปลี่ยน แม้ฤดูหนาวจะผ่านไปแล้วแต่อาการต่าง ๆ ดังว่าก็ยังไม่หายเสียที ทั้งนี้เป็นเพราะไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง เพราะอาการต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้อาจจะไม่ใช่อาการของไข้หวัดอย่างที่คิด แต่อาจเป็นอาการที่เกิดจาก "โรคแพ้อากาศ"

สมาคมโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยาแห่งประเทศไทย ร่วมกับ บริษัท เอ็ม.เอส.ดี (ประเทศไทย) จำกัด จัดแถลงข่าวเรื่อง "แนวทางใหม่ในการรักษาผู้ป่วยโรคภูมิแพ้" (Recent Advance in Respiratory Allergy) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยาแห่งประเทศไทย และผู้เชี่ยวชาญจากองค์การอนามัยโลก ณ ห้องริเวอร์ไซด์ ๒ ชั้น ๒ โรงแรมรอยัล ออร์คิด เซอราตัน ซึ่งมีรายละเอียดที่น่าสนใจเกี่ยวกับเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้มาฝากสำหรับผู้ที่เป็็นโรคแพ้อากาศ

อุบัติการณ์ของโรคแพ้อากาศ

ทุกวันนี้ โรคแพ้อากาศได้รับการยอมรับว่าเป็นปัญหาสุขภาพของคนทั่วโลก มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ความสามารถในการสร้างผลผลิตของมนุษย์ และต่อคุณภาพชีวิต แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ โรคแพ้อากาศ ยิ่งแยกไม่ออกระหว่างโรคแพ้อากาศและอาการเป็นหวัด ซึ่งโรคแพ้อากาศนั้นหากปล่อยทิ้งไว้อาจทำให้เกิดโรคที่ร้ายแรงกว่า เช่น โรคหืด ไช้นส์อักเสบ หรือหูดอักเสบ ดังนั้น จึงมีความสำคัญที่จะต้องแยกแยะระหว่างโรคภูมิแพ้ และไข้หวัด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวแก่ประชาชน เพื่อทำการป้องกันและดูแลตัวเองได้อย่างถูกวิธี

ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar Asia-Pacific Regional Head of WHO ARIA (Allergic Rhinitis its Impact on Asthma) panel ได้กล่าวถึงโรคแพ้อากาศว่า เป็นโรคที่เกิดจากการอักเสบของจมูก เรียกว่า เยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ หรือ Allergic Rhinitis มีอาการจามเมื่อเจอสารก่อภูมิแพ้ ส่วน โรคหอบหืด หรือ asthma หมายถึงผู้ป่วยที่มีปัญหาทางเดินหายใจตีบ เกิดจากคนที่มีความไวต่อสิ่งกระตุ้นที่เรียกว่า allergen หรือสารก่อภูมิแพ้ ทั้งนี้คนปกติจะไม่ไวต่อสิ่งเหล่านั้น แต่ในคนบางคนจะไวมากทำให้เกิดโรคภูมิแพ้ ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีคนที่ไม่ไวต่อสารก่อภูมิแพ้เป็นจำนวนมาก

ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดโรคภูมิแพ้ว่า คนที่มีความไวต่อสารก่อภูมิแพ้ มีปัจจัย ๒ ประการคือ ปัจจัยทางด้านพันธุกรรมหรือยีนเจเนติก คือ หากมีพ่อแม่พี่น้องป่วยเป็นโรคนี้ ก็มีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นโรคนี้ด้วย และ ปัจจัยอย่างที่สอง คือ ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำให้โรคภูมิแพ้เป็นปัญหามากขึ้น ทั้งสิ่งแวดล้อมภายในบ้านและภายนอกบ้าน เช่น ควันบุหรี่ มลพิษในอากาศ การติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ ร่วมกับการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น มีภาวะเครียดมากขึ้น รวมถึงพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ ในปัจจุบันมีการเลี้ยงทารกด้วยนมแม่น้อยลง ทำให้เด็กรุ่นใหม่เป็นโรคภูมิแพ้มากขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะนมแม่นอกจากจะมีวิตามินสูงแล้วยังมีภูมิคุ้มกันสูงอีกด้วย สารก่อภูมิแพ้ที่สำคัญ คือ ไรฝุ่น หรือ Dust mites ซึ่งเป็นตัวเล็ก ๆ กินขี้รังแคคนและสัตว์เลี้ยง อาศัยอยู่ในหมอน ผ้าห่ม และที่นอน รองลงมาคือ ซากแมลงสาบที่ตายภายในบ้านและกลายเป็นฝุ่น นอกจากนี้ เชื้อราก็เป็นสารก่อภูมิแพ้ที่สำคัญเช่นกัน ทั้งนี้อากาศของประเทศไทย มีความชื้นสูงจึงเป็น สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่ง และสาเหตุของ โรคภูมิแพ้ที่สำคัญ ไม่แพ้กันคือ สัตว์เลี้ยง ซึ่งรังแคของสัตว์เหล่านั้นจะมากกระตุ้นให้ภูมิคุ้มกันของคนที่แพ้ติดปฏิกิริยา และสร้างสารภูมิคุ้มกันชนิดหนึ่ง ชื่อว่า IgE ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ร่างกายเกิดอาการ แพ้ต่อไปเรื่อย ๆ

ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar กล่าวต่อไปว่า ปัญหาโรคภูมิแพ้ที่สำคัญ คือ โรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจ ซึ่งอันดับหนึ่ง คือเยื่อจมูกอักเสบ รองลงมาคือ หอบหืด ทั้งสองอย่างนี้มีปัญหามากโดยเฉพาะในเด็ก นับเป็นโรคที่พบบ่อยที่สุดในเด็ก สำหรับอาการของเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ (Allergic Rhinitis) จะมีอาการจาม คัดจมูก น้ำมูกไหล เป็นอาการสำคัญ ทั้งนี้ ประมาณ ๑๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์ของประชากรโลกป่วยเป็นโรคนี้ ปัจจุบันโรคภูมิแพ้ได้กลายเป็นปัญหามากขึ้นประมาณ ๓-๔ เท่า เมื่อเทียบกับในอดีต

ความสัมพันธ์ระหว่างหอบหืดและเยื่อจมูกอักเสบ

ปัจจุบันมีประชากรทั่วโลกประมาณ ๓๐๐ ล้านคนต้องทนทุกข์ทรมานจากอาการหอบหืด และมากกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของผู้ป่วยหอบหืดมักพบอาการของเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ร่วมด้วย การควบคุมอาการเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ที่ดีช่วยประสิทธิภาพทำให้อาการโรคหอบหืดทุเลา เพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดหอบหืดฉับพลัน เป็นผลให้ผู้ป่วยต้องถูกส่งตัวเข้าห้องฉุกเฉินอย่างเร่งด่วน และต้องพักฟื้นในโรงพยาบาลเพื่อควบคุมอาการหอบหืด

หอบหืดและเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้เป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับการอักเสบ แต่มีรูปแบบต่างกันโดยมีตัวสื่ออักเสบ ตัวเดียวกันคือ สารลิโคทริน

Prof. Ruby Pawankar กล่าวว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ของผู้ป่วยโรคภูมิแพ้มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับจมูกด้วย แต่ไม่ค่อยมีใครให้ความสำคัญและสนใจอาการที่จมูก เพราะมุ่งการรักษาไปที่ปอด อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เริ่มต้นด้วยปัญหาจมูกอย่างเดียวมีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นโรคหอบหืดมากกว่าคนปกติประมาณ ๓ เท่า ทั้งนี้ เป็นปัจจัยที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ตัวอย่างในประเทศไทย ๔๐ เปอร์เซ็นต์ของคนที่เป็นเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ จะเป็น

Asthma ด้วย แสดงให้เห็นว่าคน ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นจำนวนมากทีเดียวที่เป็นทั้งสองโรค นอกจากนี้ปัจจัยหนึ่ง คือ ระยะเวลาที่เกิดโรค ถ้าเด็กเป็นเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ ตั้งแต่ยังเด็ก คืออายุต่ำกว่า ๑ ขวบ มีโอกาสที่จะเป็น หอบหืด ประมาณ ๒๓ เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าเด็กเริ่มเป็นเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ (Allergic Rhinitis) เมื่ออายุ มากกว่า ๑ ขวบขึ้นไป โอกาสเสี่ยงที่จะเป็นหอบหืดจะลดลงเหลือประมาณ ๑๓ เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่ายิ่ง เป็นเร็วก็ยิ่งมีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะเป็นโรคหอบหืดและอันตรายถึงชีวิตได้

คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคภูมิแพ้

ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar ได้ให้ข้อมูลต่อไปว่า โรคเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ มี ๒ ชนิด ได้แก่ Intermittent คือกลุ่มที่เป็น ๆ หาย ๆ เป็นสั้น ๆ น้อยกว่า ๔ วันต่อสัปดาห์ หรือน้อยกว่า ๔ สัปดาห์ต่อปี อีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า Persistent ประเภทนี้จะเป็นแบบเรื้อรัง เป็นยาวนาน และเป็นทั้งปี ซึ่ง ๗๐-๘๐ เปอร์เซ็นต์ของผู้ป่วยเป็นประเภท Persistent คือเป็นแบบเรื้อรังและเป็นทั้งปี เมื่อเทียบกับชาติตะวันตก แล้ว คนไทยเป็นมากกว่า ซึ่งมีปัจจัยเสี่ยงที่จะมีโรคแทรกซ้อนและความรุนแรงของโรคมามากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar ย้ำว่า "โรคเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ แม้จะไม่ใช่วินิจฉัยโรครุนแรงที่ก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิต แต่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตอย่างมาก เช่น ต้องหยุดเรียนบ่อย หรือถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องหยุดงาน ทำให้ต้องสูญเสียโอกาสและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเป็นเงินจำนวนมากทีเดียว" นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar กล่าวว่า ผู้ป่วยที่เป็นโรคเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ มีปัจจัยสำคัญ มากที่จะทำให้ผู้ป่วยเป็นโรคอื่นต่อไป คนที่เป็นโรคเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้มีโอกาสสูงที่จะเป็นไซนัสอักเสบ แทรกซ้อน ปวดหัว มีเสมหะเรื้อรัง และหอบหืดเรื้อรัง ซึ่งกระทบกระเทือนต่อการได้ยิน และรวมถึงปัญหาสุขภาพ ต่าง ๆ ปัญหาของโรคนี้คือเป็นโรคที่มีการอักเสบเรื้อรังของทางเดินหายใจ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงซื้อยามารับประทานเอง ซึ่งช่วยได้แค่การบรรเทาเท่านั้นแต่ยังคงมีการอักเสบต่อเนื่องเรื้อรังอยู่ ถ้าผู้ป่วยได้รับการรักษาที่ดีและถูกต้องจะช่วยลดการนอนในโรงพยาบาล ได้ถึง ๖๐ เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับ ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการดูแลที่ถูกต้อง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหากมีการดูแลตัวเองอย่างถูกต้องและรักษาอย่างถูกต้องแล้วจะ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาได้มากทีเดียว เนื่องจากการนอนในโรงพยาบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

ทั้งนี้ จากการสำรวจพบว่า โรคหอบหืดและเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ได้สร้างปัญหาให้กับผู้ปกครอง และตัวผู้ป่วยเอง ทั้งในเรื่องของการนอนหลับ (๘๕ เปอร์เซ็นต์), การเล่นกีฬา (๘๒ เปอร์เซ็นต์), การเรียนและการ ทำงาน (๘๓ เปอร์เซ็นต์) รวมไปถึงปัญหาในการเข้าสังคมและการเข้าร่วมกิจกรรม (๖๓ เปอร์เซ็นต์) เป็นต้น

ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar กล่าวถึงความสำคัญของโรคเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ว่า "ในขณะนี้ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญกับไข้หวัดนกกันมาก เพราะเชื่อว่าเป็นโรคอันตราย แต่จำนวนผู้เสียชีวิต นั้นเทียบไม่ได้เลยกับโรคดังกล่าว ตัวอย่างผู้เสียชีวิตจากโรคหอบหืดทั่วโลกประมาณ ๓ ล้านคนต่อปี จึงอยาก ให้หันมาให้ความสำคัญเพราะเป็นโรคที่คุกคามสุขภาพประชาชน และยังเป็นโรคที่มีจำนวนผู้เสียชีวิตมากอีกด้วย การที่เราพยายามควบคุมโรคจึงดีในแง่ของการป้องกัน และลดอัตราการเสียชีวิต ซึ่งมีวิธีการที่ทำได้โดยการ ควบคุมสิ่งแวดล้อมและการใช้ยา"

ยารักษาโรคภูมิแพ้

สำหรับวิธีการรักษาโรคดังกล่าวนี้ ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar กล่าวว่า วิธีที่ดีที่สุดคือการ หลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นที่เป็นสารก่อภูมิแพ้ นอกจากนี้คือการให้ยาและการฉีดวัคซีนที่เรียกว่า Immunotherapy

ซึ่งเป็นการฉีดวัคซีนกระตุ้นภูมิแพ้ แต่ทั้งนี้การควบคุมโรคหืดให้มีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จจะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ตัวผู้ป่วยและผู้ดูแลแล้วจะดูแลโรคนี้ได้อย่างไร และจะได้ติดตามการรักษาต่อไป เนื่องจากโรคดังกล่าวเป็นโรคเรื้อรัง

ศาสตราจารย์ Ruby Pawankar กล่าวถึงยารักษาโรคภูมิแพ้ว่า ในส่วนของยาหลัก ๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน คือยา Antihistamine หรือยาแก้หวัด หรือยาแก้ภูมิแพ้ ซึ่งตอนนี้ มียาที่กินแล้วไม่ง่วง ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหามาก หรือคัดจมูกได้ ยาอีกตัวหนึ่งก็คือ สเตียรอยด์ชนิดพ่นจมูก ซึ่งแนะนำให้ใช้ เพราะมีความปลอดภัยสูง รวมไปถึง Chro-mones ซึ่งก็คล้าย ๆ กับยาพ่นสามารถแก้ไขอาการอักเสบ ที่จมูกได้ และผู้ป่วยที่มีอาการคัดจมูก ก็อาจให้ยา Decongestants คือยาแก้อาการคัดจมูก ส่วน Anti-cholinergics เป็นยาลดน้ำมูก ทำให้น้ำมูกไหลน้อยลง ล่าสุดยาในกลุ่ม Anti-Leukotriene สามารถรักษาได้ทั้ง Asthma และ Allergic Rhinitis

หอบหืดและเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ในคนไทย

ศาสตราจารย์ พญ.ฉวีวรรณ บุณนาค นายกสมาคมโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยาแห่งประเทศไทย ได้ให้ข้อมูลว่า "ความชุก ของโรคเยื่อจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ในเด็กไทยสูงถึง ๓๘ เปอร์เซ็นต์ ส่วนในผู้ใหญ่ นั้นสูงกว่า ๒๐ เปอร์เซ็นต์ สารก่อภูมิแพ้ในบ้านที่มีผู้แพ้มากที่สุดคือ ไรฝุ่น รองลงมา ได้แก่ แมลงสาบ ขน และรังแคของสุนัขและแมว สารก่อภูมิแพ้ นอกบ้านที่มีผู้แพ้บ่อยที่สุด คือ ละอองเกสรหญ้า รองลงไปคือ ละอองเกสรวัชพืช ค่าใช้จ่ายโดยตรงเฉพาะค่ายาต้าน ฮิสตามีน และยาพ่นจมูก ใน พ.ศ. ๒๕๔๖ และ ๒๕๔๗ เป็นจำนวนเงิน ๙๙๐ ล้านบาท และ ๑,๐๘๗ ล้านบาท ตามลำดับ นอกจากนี้จากการสำรวจผู้ป่วยโรคเยื่อจมูกอักเสบจำนวน ๒๔๓ ราย พบว่า ต้องหยุดงานหรือหยุดเรียนประมาณ ๑.๗ วันต่อเดือน ดังนั้น ถ้าคิดค่าประชากรไทย ๒๕ เปอร์เซ็นต์ จาก ๖๕ ล้านคนเป็นโรคแพ้อากาศ จะมีผู้เป็นโรคนี้นี้ ๑๖ ล้านคน สามารถคิดค่าใช้จ่ายทางอ้อมเป็นการหยุดงานหรือหยุดเรียนมากกว่า ๒.๗ ล้านวันต่อเดือน ทั้งนี้ยังไม่คิดรวมผู้ที่อาจมีโรคอื่นร่วมด้วย

สำหรับความสำคัญของการแถลงข่าวครั้งนี้ถือเป็น Guideline ในการรักษาโรคภูมิแพ้ คือ ทั้งแพทย์และ ผู้ป่วยต้องให้ความสำคัญแก่ทั้งสองโรค เพราะมักจะพบในคนเดียวกัน บางครั้งเราอาจจะมุ่งให้การรักษาไปที่โรคหนึ่ง โรคใดเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นต่อไปนี้หากพบผู้ป่วยที่เป็นเยื่อจมูกอักเสบ จะต้องตรวจดูว่าเขาเป็นโรคหืดด้วยหรือไม่ และหากเขาเป็นโรคหืด ก็ต้องตรวจดูว่าเขาเป็น เยื่อจมูกอักเสบร่วมด้วยหรือไม่ แล้วให้การรักษาไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะได้ประสิทธิภาพในการรักษาที่ดีกว่าการแยกรักษาทีละอย่าง นอกจากนี้จะต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคภูมิแพ้ และหลักปฏิบัติในการดูแลตัวเองแก่ผู้ป่วยควบคู่ไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

สมาคมโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยาแห่งประเทศไทย. แนวทางใหม่ในการรักษาโรคภูมิแพ้ โรคของคนแพ้อากาศ.

[ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๓๐ มกราคม ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก <http://www.raksar.com>

รอบรู้นอกสภา

บทบาทของกองทัพบกในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียบเรียงโดย...ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์

รอบรู้นอกสภาประจำเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ ขอนำเสนอการสัมมนาทางวิชาการของกรมยุทธศึกษาทหารบก เรื่อง “บทบาทของกองทัพบกในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. ๒๕๕๘” ซึ่งจัดขึ้นในระหว่างวันที่ ๒๓-๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ การสัมมนาดังกล่าวได้มีวิทยากรหลายท่านที่เชี่ยวชาญในสาขาการทหารและความมั่นคงเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของกองทัพต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข พล.อ.อ.วีรวิท คงศักดิ์ พล.ร.อ.อมรเทพ ฌ บางช้าง และ พ.อ.วิชัย ชูเชิด ทั้งนี้ในฐานะที่กระทรวงกลาโหมถือเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่ง โดยเป็นเจ้าภาพร่วมกับสภาความมั่นคงแห่งชาติของเสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – Security Community) ซึ่งเป็น ๑ ใน ๓ เสาหลักของประชาคมอาเซียนที่จะดำเนินการให้แล้วภายใน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยการสัมมนาดังกล่าวสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

พัฒนาการของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีความก้าวหน้าไปอย่างมาก ภายหลังจากที่ได้มีการจัดทำกฎบัตรอาเซียนหรือธรรมนูญอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Blueprints) ในทั้ง ๓ เสาหลัก คือ

- การเมืองและความมั่นคง
- เศรษฐกิจและสังคม
- วัฒนธรรม

โดยมีเป้าหมายหลักในการรวมตัวที่สำคัญ คือ การสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาส และรับมือกับสิ่งท้าทาย ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

จากการพัฒนาการดังกล่าว แต่ละเสาหลักได้จัดตั้งองค์กรในระดับต่าง ๆ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนดังกล่าว เช่น กระทรวงกลาโหมประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดตั้งการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defense Minister Meet : ADMM) และมีการเริ่มแนวคิดครั้งแรกโดยเจ้าหน้าที่ในระดับกระทรวงกลาโหม เข้ามาประชุมร่วมกันที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ และจากนั้นได้มีการพัฒนาการมาโดยต่อเนื่อง และได้ขยายความร่วมมือกับกระทรวงกลาโหมประเทศคู่เจรจาอีก ๘ ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ อินเดีย รัสเซีย และนิวซีแลนด์ โดยได้จัดการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน และรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defense Minister – Plus : ADMM – Plus) ซึ่งการดำเนินการทั้ง ๒ กรอบการประชุม คือ ADMM และ ADMM-plus ได้นำไปสู่การจัดตั้ง Concept Paper ที่ทางกระทรวงกลาโหม จะต้องดำเนินการในปัจจุบันมีเอกสารที่สำคัญ จำนวน ๙ ฉบับ คือ

๑. เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียน ในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Concept Paper on the Use of ASEAN Military Assets and capacities in Humanitarian Assistance and Disaster Relief) ซึ่งยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมอินโดนีเซีย

๒. เอกสารแนวความคิดว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกลาโหมกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Concept Paper on the Use of ASEAN Defense Establishments and Civil Society Organizations (CSOs) Cooperation on Non – Traditional Security) ซึ่งยกร่างโดยกระทรวงกลาโหม

๓. เอกสารแนวความคิดในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน (ADMM Concept Paper on Establishing ASEAN Defense Industry Collaboration) ซึ่งยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมมาเลเซีย

๔. เอกสารแนวความคิดในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของอาเซียน (ADMM Concept Paper on Establishing of ASEAN – Peacekeeping – Centers – Network) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมไทยและกระทรวงกลาโหมอินโดนีเซีย

๕. เอกสารแนวความคิดและแผนงานในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจาของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (ADMM – Plus Concept Paper and Initial Workplan of the Experts’ working Group on HADR) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมเวียดนามและกระทรวงกลาโหมจีน

๖. เอกสารแนวความคิดในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจาว่าด้วยคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล (ADMM – Plus Concept Paper on Maritime Security Expert Working Group) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมมาเลเซียและกระทรวงกลาโหมออสเตรเลีย

๗. แผนงานในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา ของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๖ (ADMM – Plus work Plan of the Experts’ Working Group on Peacekeeping Operations ๒๐๑๑-๒๐๑๓) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมฟิลิปปินส์และกระทรวงกลาโหมนิวซีแลนด์

๘. แผนงานในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมคู่เจรจาวาด้วย คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางทหาร (ADMM – Plus Concept Workplan on Experts’ Working Group on Military Medicine) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมสิงคโปร์และกระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น

๙. เอกสารแนวความคิดในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจาวาด้วยคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการก่อการร้าย (ADMM – Plus Concept Paper on Experts’ Working Group on Counter – Terrorism) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมอินโดนีเซียและกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ

จากการพัฒนาการดังกล่าว ทำให้กระทรวงกลาโหมจำเป็นต้องปรับปรุงการดำเนินการให้ สอดคล้อง โดยกระทรวงกลาโหมอยู่ระหว่างการจัดทำแนวทางในการปฏิบัติของกระทรวงกลาโหมในการ รองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

๑. ปรับปรุงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม ในการรองรับการเป็นประชาคม อาเซียนในปี ๒๕๕๘

๒. การจัดตั้งกลุ่มงานด้านกฎหมายของกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับงานด้านอาเซียน

๓. การบูรณาการกิจกรรมอาเซียนที่มีอยู่แล้ว เช่น ผู้บัญชาการเหล่าทัพอาเซียน ยิงปืนอาเซียน เจ้ากรมยุทธการทหารอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ โดยมอบให้กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นผู้บูรณาการ

๔. การจัดทำแผนงานงบประมาณด้านกิจการอาเซียนโดยเฉพาะงานการฝึกร่วมใน พ.ศ. ๒๕๕๖ ของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญ (Experts’ Working Group : EWGs) ทั้ง ๕ ด้านและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้แยก ออกจากงานงบประมาณและมีการจัดตั้งคำขอในระดับกระทรวงกลาโหม เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินการด้าน งบประมาณเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวต่อไปในอนาคต

๕. การเพิ่มประสิทธิภาพ และจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความไว้วางใจ เช่น การ ปรับปรุงประสิทธิภาพกรมกิจการชายแดนทหาร สำนักงานประสานภารกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงาน ผู้ช่วยทูตทหาร การจัดตั้งกองความมั่นคงชายแดนในระดับกระทรวงกลาโหม เป็นต้น

๖. การส่งมอบภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจป้องกันประเทศและการสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงาน ราชการอื่น ๆ ทำหน้าที่แทนทหาร เช่น การป้องกันชายฝั่ง งานด้านจับกุมผู้ลักลอบหนีเข้าเมือง จับกุมยาเสพติดตามแนวชายแดน

๗. การปรับปรุงหน่วย ยุทธโศภกรณ์ บุคลากร ให้มีความเป็นสากลและสามารถรองรับการจัดตั้ง กองกำลังอาเซียนในอนาคต เช่น ภารกิจลาดตระเวนในช่องแคบมะละกา การปราบปรามโจรสลัดในอ่าวเอ เดน ชุดช่วยเหลือผู้ประสบภัยขนาดเล็กด้าน Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR

๘. การปรับปรุงแผนการป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม โดยเฉพาะในกรณีส่งมอบภารกิจการป้องกันชายแดนให้กับตำรวจตระเวนชายแดน และกรณีการส่งมอบภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจการป้องกันประเทศให้กับหน่วยราชการอื่น ๆ

๙. การเสนอแผนงานและงบประมาณที่ต้องการ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘ ในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องในข้อ ๕ – ๘

๑๐. พิจารณาจัดหางบประมาณหรือทุนเพื่อการวิจัยของกระทรวงกลาโหมอาเซียน

๑๑. ยกกระดับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันป้องกันประเทศ เป็นศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ในระดับกระทรวงกลาโหม

จากแนวทางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในข้อ ๑ และ ๒ นั้น จะเป็นงานที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับนโยบาย โดยมีหน่วยงานเกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ สำนักนโยบายและแผนกลาโหม และกรมพระธรรมนูญ ที่จะดำเนินการในการพิจารณาแก้ไขกฎหมายร่างกฎระเบียบ และประสานหน่วยงานในระดับกระทรวง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งหน่วยงานในระดับปฏิบัติของกระทรวงกลาโหม ในการจัดทำแผนงานต่าง ๆ ขึ้นรองรับ ซึ่งการดำเนินการที่สำคัญในระยะแรกปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้แล้วเสร็จ คือ การปรับปรุงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหมให้ครอบคลุมการดำเนินการในกรอบอาเซียน โดยงานในระยะต่อไปที่สำคัญ คือ การจัดตั้งกลุ่มงานด้านกฎหมายของอาเซียน พิจารณากฎระเบียบที่สำคัญ ซึ่งที่จะเกิดขึ้น เช่น กลไกระงับข้อพิพาทตามกฎบัตรอาเซียน แนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct CoC) เป็นต้น

การดำเนินการเพื่อบูรณาการงานในอาเซียนในข้อ ๓ นั้น เป็นการดำเนินการในกรอบอาเซียนที่สำคัญที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว และจะดำเนินการต่อไปในอนาคต ซึ่งกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นองค์กรที่สำคัญที่จะต้องบูรณาการการดำเนินการของเหล่าทัพเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยให้มีการประสานสอดคล้องกับการดำเนินการของหน่วยงานในระดับนโยบาย

การดำเนินการภายใต้เอกสารแนวความคิดต่าง ๆ ในกรอบการประชุม ADMM และ ADMM – Plus ในข้อ ๔ เป็นการถ่ายทอดความร่วมมือลงสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะใน พ.ศ. ๒๕๕๖ นั้น จะมีการฝึกซ้อมภายใต้เอกสารดังกล่าวจำนวนมาก ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูงและจะกระทบต่อภารกิจประจำของหน่วย ดังนั้นแนวทางในการดำเนินการ คือ การจัดทำแผนงาน โครงการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเพิ่มเติมโดยกระทรวงกลาโหม ซึ่งหากกระทรวงกลาโหมได้จัดทำเป็นแนวทางเรียบร้อยแล้ว การดำเนินการต่อไปในอนาคตจะไม่ประสบปัญหายุ่งยากมากนัก

แนวทางในข้อ ๕-๙ เป็นการปรับปรุงภารกิจการจัดเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นเรื่องที่จะเอื้อต่ออันและมีความสำคัญเป็นอย่างสูง เนื่องจากกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ มีกำลังพลและยุทธโธปกรณ์จำนวนมาก และได้รับมอบหมายภารกิจที่หลากหลายและมีความสำคัญต่อประเทศมาก อย่างไรก็ตามการดำเนินการในด้านนี้มีแนวโน้มความจำเป็นอย่างสูง ซึ่งแนวทางต่าง ๆ นั้น น่าจะมีทิศทางในการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑. กระทรวงกลาโหม ต้องเพิ่มระดับความไว้วางใจระหว่างกลาโหมไทยและกลาโหมประเทศเพื่อนบ้านให้มีความโปร่งใส และสามารถแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระทรวงกลาโหมจะต้องเพิ่มบุคลากรและงบประมาณให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. กระทรวงกลาโหมต้องส่งมอบภารกิจที่ไม่ใช่งานในด้านการป้องกันประเทศให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินการ เช่น การป้องกันชายฝั่ง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ การจับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง การปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน

๓. การปรับปรุงหน่วย บุคลากร ยุทโธปกรณ์ การฝึกให้มีความทันสมัย เพื่อเตรียมการในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียน และการปฏิบัติภารกิจสหประชาชาติหรือภารกิจอื่น ๆ ในภูมิภาคที่สำคัญ เช่น การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา การปราบโจรสลัดในอ่าวเอเดน และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ รวมทั้งการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ โดยในเบื้องต้นให้จัดเตรียมชุดช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติขนาดเล็ก เช่น ชุดแพทย์ หรือชุดสุนัขทหาร เพื่อจัดทำเป็นบัญชีเตรียมพร้อม (Standby Arrangement) ของกองกำลังดังกล่าวในกรอบอาเซียนซึ่งน่าจะสำเร็จได้ก่อนภายใน พ.ศ. ๒๕๕๘

๔. ปรับแผนการป้องกันประเทศให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยให้เป็นการกิจในกรอบของอาเซียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีการส่งมอบภารกิจการป้องกันชายแดนให้กับตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น

๕. การดำเนินการดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลต้องรับทราบ และมีความจริงจังในการปรับสภาพของกองทัพดังกล่าว กระทรวงกลาโหมควรเสนอแผนงานพร้อมงบประมาณที่ต้องการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๘) ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการภายใต้กรอบอาเซียน

แนวทางในข้อ ๑๐-๑๑ เป็นเรื่องสำคัญที่กระทรวงกลาโหมจะต้องมีหน่วยงานด้านวิชาการขึ้นรองรับ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันวิชาการของกระทรวงกลาโหมเอง หรือร่วมมือกับสถาบันวิชาการภายในประเทศ โดยกระทรวงกลาโหมมีความจำเป็นที่จะต้องมุ่งวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านความมั่นคงที่สำคัญโดยผู้บังคับบัญชาระดับสูงต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการดังกล่าว

จากการดำเนินการดังกล่าวของกระทรวงกลาโหม หากสามารถที่จะดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการแล้ว จะสนับสนุนให้การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะเสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคง ซึ่งมีความประสงค์ให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีกฎเกณฑ์และบรรทัดฐาน และดำเนินการร่วมกัน รวมทั้งเป็นภูมิภาคที่มีความเป็นเอกภาพ สงบสุข และมีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งหากเป็นไปได้ตามเป้าหมายแล้ว ประชาชนชาวไทยและประเทศไทย ซึ่งมีโครงสร้างพื้นฐานและศักยภาพในด้านต่าง ๆ ดีที่สุดก็จะถูกอาเซียนโดยกฎบัตรอาเซียนบีบบังคับให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเมืองไปในรูปแบบที่มีธรรมาภิบาล โปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากเรื่องนี้โดยตรง และหากมองในเสาหลักเศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรมแล้ว ประเทศไทยได้เปรียบมากที่สุด จะยิ่งส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนายิ่งขึ้นตามไปด้วย

หากมองเฉพาะประโยชน์ที่กระทรวงกลาโหมจะได้รับนั้น ถือว่าเป็นโอกาสอันดีที่กระทรวงกลาโหม จะได้รับการปรับปรุงหน่วยให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นและมีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้นโดยใช้วาระการเป็น

ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาตนเอง ซึ่งการขอรับงบประมาณสนับสนุนก็น่าจะได้รับการสนับสนุนมากกว่าในโอกาสอื่น ๆ ซึ่งหากกระทรวงกลาโหม ได้ปรับปรุงตนเองแล้วก็จะเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นหลักประกันของชาติ และของอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (๒๕๕๕). เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ “บทบาทของกองทัพบก ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘”. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก http://diec.mad.go.th/ASEAN_WEB/๑.lihk_information/๒.Three_Pillars_ASEAN.pdf.

พบปะนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังณะภัทรขจร

สิริสร กระแสร์สุนทร : ผู้สัมภาษณ์

คอลัมภ์พบปะนักวิจัย ประจำเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ฉบับเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ ฉบับนี้ขออนุญาตนำเสนอบทสัมภาษณ์ของนักวิจัยหนุ่มไฟแรงจากแวดวงการศึกษา โดยท่านเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการสอนในสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ให้กับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มานานพอสมควร ก่อนอื่นขอแนะนำประวัติของท่านอาจารย์โดยสังเขปก่อน ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังณะภัทรขจร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรับผิดชอบการสอนในสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ให้กับนิสิตทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับประวัติด้านการศึกษ ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านคณิตศาสตร์ โดยได้รับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๑ จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นศึกษาต่อในระดับปริญญาโทจากสถาบันเดิม (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ในสาขาการศึกษาคณิตศาสตร์ ส่วนระดับปริญญาเอกท่านได้ศึกษาที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในสาขาคณิตศาสตร์ศึกษา เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์ด้านการสอนและประวัติการศึกษาของท่านอาจารย์แล้ว ถือได้ว่าเป็นท่านเป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในสาขาวิชาคณิตศาสตร์อย่างดีอีกท่านหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัยหลายเรื่อง อาทิ ๑) การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ๒) การศึกษาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงสถิติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ๓) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเพิ่มสมรรถภาพความรู้และการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดชลบุรี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน และ ๔)การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงสถิติและการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์ไปสู่ชีวิตจริงโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้จักคิด (CGI) ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยที่ท่านเข้าร่วมเป็นทีมงานวิจัยด้วย ได้แก่ โครงการการวิจัยระบบสารสนเทศทางการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โครงการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ ๑ โครงการการวิจัยระบบเครือข่ายการประเมินผลการจัดการศึกษา โครงการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ ๒ และโครงการวิจัยและพัฒนาระบบคลังข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศ

จากประสบการณ์ด้านการศึกษาระดับประถมศึกษา ประสบการณ์สอน และประสบการณ์ด้านการวิจัยหลากหลายเรื่องที่ท่านได้ผ่านมา ดังนั้น หากต้องการทราบหรือสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดหรือทิศทางในด้านการวิจัยทางการศึกษา รวมถึงการวิจัยในสาขาคณิตศาสตร์ว่าปัจจุบันมีทิศทางเป็นอย่างไร ต้องรบกวนสอบถามจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังคนะภัทรขจร เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน และเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์ด้านการวิจัยของท่านอาจารย์

ในโอกาสนี้ขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านอาจารย์ถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้ครับ

- คำถาม :** ปัจจุบันงานวิจัยของสถาบันฯ/หน่วยงาน/หรืองานวิจัยที่ท่านเคยศึกษามา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร?
- ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังคนะภัทรขจร :** งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เคยศึกษามากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์
- คำถาม :** ขณะนี้ท่านกำลังดำเนินการศึกษาวิจัยหรือเป็นคณะกรรมการงานวิจัยเรื่องอะไรบ้าง? มีรายละเอียดการศึกษาเป็นอย่างไร?
- ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังคนะภัทรขจร :** งานวิจัยฉบับล่าสุดที่ได้ทำเป็นงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงสถิติและการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์ไปสู่ชีวิตจริงโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้จักคิด (CGI) ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาต่อยอดจากงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงสถิติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อที่จะพัฒนาความรู้ในเนื้อหาวิชาด้านสถิติให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการให้เหตุผล และทักษะการเชื่อมโยง และก่อนหน้านี้ได้มีโอกาสทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเพิ่มสมรรถภาพความรู้และการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดชลบุรี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นการศึกษา

เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปสู่การยกระดับและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

คำถาม : จากประสบการณ์ด้านการวิจัยที่ผ่านมาท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง? และท่านมีวิธีแก้ปัญหานั้นอย่างไร?

ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร : จากประสบการณ์ที่ได้เคยได้ทำการศึกษาวิจัยมาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยทางการศึกษา โดยงานวิจัยทางการศึกษานั้นเป็นงานวิจัยที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากสภาพจริง หรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งไม่เหมือนกับงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียนได้ ๑๐๐ % เช่นงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำการศึกษาวิจัยในห้องทดลอง จึงสามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ ดังนั้น ผลการวิจัยทางการศึกษาที่ได้ จึงมักจะเป็นผลการศึกษาที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยต้องพยายามที่ควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ให้เกิดหรือมีน้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถควบคุมได้ ซึ่งบางครั้งก็ยากที่จะควบคุม เพราะผู้เรียนไม่เหมือนสารเคมีที่จะนำมาทดลองที่สามารถควบคุมและเก็บรักษาไว้ในห้องทดลอง ในสภาพปลอดสาร ปลอดเชื้อต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น จึงมีโอกาสที่ผลการศึกษาวิจัยอาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้บ้าง

คำถาม : การวิจัยในวงการการศึกษา โดยเฉพาะสาขาการสอนคณิตศาสตร์ของไทยในปัจจุบันมีทิศทางการวิจัยเป็นอย่างไร?

ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร : สำหรับทิศทางการวิจัยทางการศึกษาในสาขาการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันนั้น พบว่า นักวิจัยมิได้ให้ความสำคัญแต่เพียงในด้านความรู้หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเท่านั้น แต่เริ่มให้ความสำคัญและส่งเสริมให้ตัวผู้เรียนหรือนักเรียนมีการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ควบคู่ไปด้วย รวมทั้งสะท้อนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์ที่มีต่อชีวิตจริงมากยิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนมักมีคำถามว่าเรียนคณิตศาสตร์ไปเพื่ออะไร ไม่เห็นได้นำมาใช้อะไรในชีวิตประจำวันเลย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วคณิตศาสตร์สามารถช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจหรือแก้ปัญหาต่างในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ ที่พบในชีวิตจริงส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่เป็นตัวเลขหรือข้อมูลด้านคณิตศาสตร์นั่นเอง เช่น แนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจ สภาพภูมิอากาศ การลดลงของปริมาณป่าไม้ การเพิ่มขึ้นของมลภาวะทางน้ำ เป็นต้น

คำถาม : ทิศทางการวิจัยในวงการการศึกษา สาขาการสอนคณิตศาสตร์ไทยในอนาคตที่ท่านอยากให้เป็น?

ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร : สำหรับทิศทางการวิจัยในวงการการศึกษา สาขาการสอนคณิตศาสตร์ไทยในอนาคตที่คาดหวัง คือ อยากให้มีการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนควบคู่กันไปด้วย โดยไม่ควรเน้นผลการวิจัยไปเชิงปริมาณเท่านั้น ควรมีผลการวิจัยในเชิงคุณภาพเพิ่มเติมด้วย เนื่องจากผลการวิจัยในเชิงปริมาณนั้นสามารถบอกได้เพียงว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นหรือต่ำลงเท่านั้น แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าการที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นหรือต่ำลงนั้นเป็นเพราะอะไร หรือมาจากสาเหตุใด ซึ่งในส่วนนี้ถ้าใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าไปศึกษาเพิ่มเติมจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจน ครบถ้วน และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยที่ทำการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูที่ควรจะเป็น หรือสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งนี้ เพราะการสอนในปัจจุบันควรเน้นให้ผู้เรียนได้คิดและสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำ ลงมือแก้ปัญหา โดยปัญหานั้นควรเป็นปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานของชีวิตจริง

คำถาม : การวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาที่แท้จริง ท่านคิดว่าควรเป็นอย่างไร ?

ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร : การวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาที่แท้จริงควรเป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษาแล้ว สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการศึกษา หรือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และต้องเป็นงานวิจัยที่ทำแล้วสามารถตอบโจทย์ของปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในปัจจุบันได้ว่าทำไมระบบการศึกษาของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาคณิตศาสตร์ถึงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ส่วนหนึ่งอาจมาจากการจัดการเรียนการสอนที่มักไม่ค่อยได้เน้นหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ซึ่งประเด็นนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะที่ผ่านมามีเด็กไทยมักคิดไม่เป็น การจัดการเรียนการสอนจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการรับความรู้ด้วยการฟัง และการจดจำจากคำบอกเล่าของครูเท่านั้น ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้จะไม่สามารถกระตุ้นระบบการคิดให้กับนักเรียนได้เลย

คำถาม : จากประสบการณ์ที่ท่านได้เคยสัมผัสและทำการศึกษาวิจัยกับแวดวงด้านการศึกษามานั้น ท่านอยากให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรัฐสภาสนับสนุนวงการศึกษาอย่างไรบ้าง?

ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร : ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถให้การสนับสนุนวงการศึกษาได้หลายด้าน อาทิ

๑. ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณทางการศึกษา ทั้งในส่วนของการพัฒนาครูและพัฒนาผู้เรียน แต่ที่สำคัญมากกว่านั้นคือ ควรมีการติดตามผลของครูผู้สอนภายหลังจากที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วว่าได้นำความรู้นั้นไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้าง

๒. ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในโรงเรียนที่ขาดแคลน

นอกจากนี้ ปัญหาที่พบบ่อยในโรงเรียน คือ การที่มีจำนวนครูผู้สอนไม่พอเพียง ไม่ครบชั้น หรือมีครูที่สอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่เรียนจบมา ทำให้ครูขาดทักษะ และความชำนาญในการถ่ายทอดเนื้อของวิชาที่ตนเองสอนอยู่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระยะยาวโดยตรงกับนักเรียนเหล่านั้นที่อาจจำหรือเข้าใจความรู้ผิด ๆ ไปได้

คำถาม : สุดท้ายอยากให้ท่านฝากมุมมอง ชักชวน ให้คำแนะนำ หรือให้ข้อคิดกับคนที่สนใจจะมาเป็นนักวิจัยด้านศึกษารุ่นใหม่ ๆ อย่างเป็นบ้างครับ?

ผศ.ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร : อยากฝากถึงนักวิจัยรุ่นใหม่ รวมทั้งครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ทั้งหลายว่าการวิจัยนั้น ไม่ใช่เรื่องยากและไม่ควรทำให้แยกจากการจัดการเรียนการสอนปกติ เพราะการวิจัยควรเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ เมื่อทำการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ตามปกติ แล้วกลับพบปัญหาเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่ท่านจะลงมือปฏิบัติ นั้นควรที่จะใช้กระบวนการวิจัยเข้ามาช่วย ซึ่งจะทำให้การแก้ปัญหานั้นมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้หากเกิดปัญหาที่คล้ายคลึงกันกับชั้นเรียนอื่นยังสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับกรณีอื่นได้อีกด้วย

จากบทสัมภาษณ์ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร ทำให้พวกเราได้ทราบถึงความก้าวหน้า พัฒนาการ ได้รับความรู้ และเข้าใจถึงวงการวิจัยทางการศึกษา โดยเฉพาะในสาขาคณิตศาสตร์มากขึ้น รวมถึงได้ทราบถึงแนวคิดของท่านที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย พวกเราในฐานะบุคลากรในวงการวิจัย รวมถึงท่านผู้อ่าน และท่านผู้สนใจหวังว่าจะได้นำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากท่านในครั้งนี้ไปประยุกต์และปรับใช้ในการทำงาน โอกาสนี้ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร เป็นอย่างสูงครับ....

ปิดท้ายวิจัย

วันสตรีสากล

เรียบเรียงโดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม

เนื่องจากเดือนมีนาคม มีวันสำคัญในการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของสตรี คือ วันสตรีสากล (International Women's Day) ตรงกับวันที่ ๘ มีนาคม ของทุกปี (อาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ) เป็นวันที่มีการประท้วงของแรงงานหญิง ณ เมืองชิคาโก สหรัฐอเมริกา กรรมกรสตรีในโรงงานทอผ้าได้ลุกฮือขึ้นเดินขบวนประท้วงการเอาเปรียบกดขี่ขูดรีด ทารุณ จากนายจ้างที่เห็นผลผลิตสำคัญกว่าชีวิตคน

ประวัติ

ประวัติความเป็นมาของ “วันสตรีสากล” เกิดขึ้นจากกรรมกรหญิงในโรงงานทอผ้า รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้พากันลุกฮือประท้วงให้นายจ้างเพิ่มค่าจ้าง และเรียกร้องสิทธิของพวกเธอ แต่สุดท้ายกลับมีผู้หญิงถึง ๑๑๙ คนต้องเสียชีวิตจากเหตุการณ์นี้ด้วยการที่มีคนลอบวางเพลิงเผาโรงงานที่พวกเธอนั่งชุมนุมกันอยู่ โดยเหตุการณ์ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นในวันที่ ๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๕๗ (พ.ศ. ๒๔๐๐)

จากนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐) กรรมกรหญิงในโรงงานทอผ้าที่เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกาทนไม่ไหวต่อการเอารัด เอาเปรียบ กดขี่ ทารุณ ของนายจ้างที่ใช้งานพวกเธอเยี่ยงทาส เนื่องจากกรรมกรหญิงเหล่านี้ต้องทำงานหนักถึงวันละ ๑๖-๑๗ ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุด ไม่มีประกันการใช้แรงงานใด ๆ เป็นผลให้เกิดความเจ็บป่วยล้มตายตามมาในระยะเวลาอันรวดเร็ว แต่กลับได้รับค่าแรงเพียงน้อยนิด และหากตั้งครรภ์ก็ถูกไล่ออก ความอัดอั้นตันใจจึงทำให้ “คลารา เซทคิน” นักการเมืองสตรีสายแนวคิดสังคมนิยมชาวเยอรมันตัดสินใจปลุกระดมเหล่ากรรมกรสตรีด้วยการนัดหยุดงานในวันที่ ๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ พร้อมกับเรียกร้องให้นายจ้างลดเวลาการทำงานลงเหลือวันละ ๘ ชั่วโมง อีกทั้งให้ปรับปรุงสวัสดิการทุกอย่าง และให้สตรีมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วย อย่างไรก็ตาม แม้การเรียกร้องครั้งนี้ จะไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากแรงงานหญิงหลายร้อยคนถูกจับกุม แต่ก็ทำให้สตรีทั่วโลกสนับสนุนการกระทำของ “คลารา เซทคิน” และเป็นการจุดประกายให้สตรีทั่วโลกเริ่มตระหนักถึงสิทธิของตัวเองมากขึ้น

ต่อมาในวันที่ ๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๘ (พ.ศ. ๒๔๕๑) มีแรงงานหญิงกว่า ๑๕,๐๐๐ คน ร่วมเดินขบวนทั่วเมืองนิวยอร์ก เรียกร้องให้ยุติการใช้แรงงานเด็ก โดยมีคำขวัญการณรงค์ว่า “ขนมปังกับดอกกุหลาบ” ซึ่งหมายถึงการได้รับอาหารที่พอเพียงพร้อม ๆ กับคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง

จนกระทั่งในวันที่ ๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๐ (พ.ศ. ๒๔๕๓) ความพยายามของกรรมกรสตรีกลุ่มนี้ ก็ประสบผลสำเร็จ เมื่อมีตัวแทนสตรีจาก ๑๗ ประเทศ เข้าร่วมประชุมสมัชชาสตรีสังคมนิยมครั้งที่ ๒ ณ เมือง โคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก โดยในที่ประชุมได้ประกาศรับรองข้อเรียกร้องของบรรดากรรมกรสตรีในระบบสาม ๘ คือ ๑) ยอมให้ลดเวลาทำงานเหลือวันละ ๘ ชั่วโมง ๒) ให้เวลาศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเองอีก ๘ ชั่วโมง และ ๓) อีก ๘ ชั่วโมงเป็นเวลาพักผ่อน พร้อมกันนี้ยังได้ปรับค่าแรงของแรงงานหญิงให้เท่าเทียมกับแรงงานชาย และยังมีการคุ้มครองสวัสดิการสตรีและแรงงานเด็กอีกด้วย

ทั้งนี้ ยังได้รับรองข้อเสนอของ “คลารา เซทคิน” ด้วยการกำหนดให้วันที่ ๘ มีนาคม ของทุกปี เป็นวันสตรีสากล

ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั่วโลก

วันสตรีสากล ไม่ได้เป็นเพียงวันที่กลุ่มสตรีทั่วโลกพร้อมฉลองกันเท่านั้น แต่เป็นวันที่องค์กรสหประชาชาติได้ร่วมเฉลิมฉลองด้วย และอีกหลายประเทศได้กำหนดให้วันดังกล่าวเป็นวันหยุดประจำชาติของตน กลุ่มสตรีจากทุกทวีปไม่ว่าจะแตกต่างกันโดยเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือการเมืองก็ตาม ได้รวมตัวกันเพื่อฉลองวันสำคัญนี้ เพื่อรำลึกถึงความเป็นมาแห่งการต่อสู้อันยาวนาน เพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคความยุติธรรม สันติภาพและการพัฒนา

ผลจากการตัดสินใจของที่ประชุม ณ กรุงโคเปนเฮเกน ทำให้มีการจัดกิจกรรมวันสตรีสากลขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๑ ในประเทศออสเตรีย เดนมาร์ก เยอรมนี และสวีเดนแลนด์ มีประชาชนทั้งหญิงชายมากกว่า ๑ ล้านคน เข้าร่วมการชุมนุมเรียกร้องสิทธิในการทำงาน การเข้ารับการอบรมในวิชาชีพ และให้ยุติการแบ่งแยกในการทำงานในปีถัดมาได้มีการจัดกิจกรรมวันสตรีสากลเพิ่มขึ้นในประเทศฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และสวีเดน และใน ค.ศ. ๑๙๑๓ มีการจัดชุมนุมวันสตรีสากลในรัสเซียเป็นครั้งแรก ที่นครเซนต์ปีเตอร์เบิร์ก แม้ว่าจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจขัดขวางก็ตาม วันสตรีสากลได้จัดขึ้นโดยเชิดชูคำขวัญของขบวนการสันติภาพ ทั้งนี้เพื่อต่อต้านสงครามที่กำลังคุกรุ่นอยู่ในยุโรปนับตั้งแต่ปีแรก ๆ เป็นต้นมา ความสำคัญของการฉลองวันสตรีสากลได้ทวีมากขึ้น โดยมีสตรีในทวีปแอฟริกา เอเชีย และละตินอเมริกา เริ่มร่วมกันเพื่อทบทวนความก้าวหน้าของการต่อสู้เพื่อสิทธิที่เท่าเทียมกัน และเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งพยายามผลักดันให้มีการตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนของสตรีอย่างสมบูรณ์

ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิบัติตามพันธสัญญาต่อเวทีโลกที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบทบาทและสถานภาพสตรีโดยได้มีการดำเนินการทั้งในแง่กฎหมาย นโยบาย มาตรการและกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย คือ เจตนารมณ์ให้มีความเป็นธรรมเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการใช้การควบคุมทรัพยากร เพื่อให้หลุดจากการกีดกันต่าง ๆ ให้สตรีได้มีโอกาสรับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

ความสำคัญ

วันสตรีสากล มิเพียงแต่การเฉลิมฉลองเหมือนงานประเพณีที่มักทำติดต่อกันทุกปี หากจะเป็นการตระหนักรวมและให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ของผู้ใช้แรงงานหญิง และสืบทอดเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ผู้หญิงได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยจากความรุนแรง และยกระดับคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ผู้ใช้แรงงานต้องได้รับการดูแลในด้านสวัสดิการ สุขภาพความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งผู้หญิงต้องได้รับการปฏิบัติอย่างให้เกียรติและเท่าเทียมในฐานะที่ผู้หญิงก็เป็นสมาชิกหนึ่งในสังคม

ที่มา :

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. วันสตรีสากล. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก <http://www.wikipedia.org>